

Xəbər
Bakıda film kimi soyğun - tapança ilə hədələdi, döydü, pulunu aldı
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 5 sentyabr 2019-cu il Cümə axşamı № 183 (7353) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sosial islahatlar paketinin davamında nələr olacaq

Hazırda cəmiyyətin əsas gözləntisi uşaq pulunun verilməsidir; deputatdan açıqlama

yazısı səh.5-də

Prezident komandasını daha da fəallaşdırır

yazısı səh.5-də

Jurnalistlərin evi tikilib - "xidməti ev" ifadəsi medianı silkələyib

yazısı səh.4-də

Hərbi və siyasi ekspertlərdən hərbi əməliyyatlara başlamaq çağırışı

yazısı səh.7-də

Avrasiya İqtisadi Birliyinin İrəvan sammiti təxirə düşə bilər

yazısı səh.8-də

ABŞ-dan Ermənistanla zərbə - işğalçı ölkə "odla od" arasında

yazısı səh.11-də

Əfqanıstan ABŞ üçün dalana çevrilir

yazısı səh.12-də

Dərsə gedən bir uşağın məktəbli xərci azı 150 manat edir - reportaj

yazısı səh.13-də

"Koroğlu"da xaosu aradan qaldırmaq mümkün olmur - səbəb

yazısı səh.13-də

5 milyon dollarlıq ev dələduzluğu - məhkəmə işi

yazısı səh.14-də

Bakıda yenə "tixac mövsümü" başlayır - çıxış yolu...

yazısı səh.15-də

PATRUŞEVİN BAKI SƏFƏRİ - RUSİYA QARABAĞDA MÜHARİBƏ BAŞLAMASINI NİYƏ İSTƏMİR?

Ermənistanın baş naziri hərbi əməliyyatları bəhanə edərək Qərb siyasətini daha da fəallaşdırmaq və Rusiyadan uzaqlaşmaq istəyir; **politoloq**: "Kremlə bölgədə sakitlik lazımdır, amma..."

yazısı səh.9-də

Müxalifət necə tələyə düşdü - informasiya müharibəsində ağır qəza

Fəzail Ağamalı: "Əli Kərimli dövlətə qarşı ən eybəcər, qəbul edilməyən fikirlərdən, üsullardan istifadə edərək guya siyasi mübarizə aparır"

yazısı səh.3-də

Pərviz Heydərov: "İdxalda və istehsalda payı 35 faiz və yuxarı olanlar nəzarətdə saxlanılır"

yazısı səh.10-də

Qulamhüseyn Əlibəyli: "Müxalifətin əsas hədəfi iqtidara gəlmək olmalıdır, amma..."

yazısı səh.6-də

Elxan Şahinoğlu: "Ruhani İrəvana gedib qondarma soyqırımı abidəsini ziyarət edərsə..."

yazısı səh.12-də

AŞPA-nın və BMT-nin məruzəçiləri Azərbaycanla gələcək

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) Azərbaycan üzrə məruzəçisi Thorhild Sunna Evarsdottir Bakıya səfər edəcək. "Report"un Franssa bürosu xəbər verir ki, səfər sentyabrın 5-7-də baş tutacaq.

T.S.Evarsdottir səfər çərçivəsində Milli Məclis, Ali Məhkəmə, Ədliyyə Nazirliyi, Baş Prokurorluq və Prezident Administrasiyasında görüşlər keçirəcək.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Ərzaq məsələləri üzrə xüsusi məruzəçisi Hilal Elver də Azərbaycana səfər edəcək.

APA-nın xəbərinə görə, bu barədə BMT-nin Azərbaycan Nümayəndəliyinin "Twitter" səhifəsində məlumat verilib.

Xüsusi məruzəçi Hilal Elver oktyabrın 1-dən 11-dək Azərbaycanda səfərdə olacaq.

Yaşamaq üçün ən rahat və narahat şəhərlər

Dünyanın ən rahat yaşayış şərtlərinə malik şəhərlərinin reytingində Vyana ikinci dəfədir birinci yeri tutub. "Report" xəbər verir ki, "Economist" tərəfindən hər il tərtib edilən reytingdə uzun illərdir qalib olmuş Melburn artıq ikinci dəfədir ikinci olub.

Üçüncü yerdə qərarlaşan Sidney Osakanı dördüncü pilləyə sıxışdırıb.

Siyahıda son yerləri Dəkkə, Laqos, Dəməşq tutub.

Qeyd edək ki, reyting sabitlik, səhiyyə xidmətləri, mədəniyyətin səviyyəsi, təhsil, ətraf mühit, infrastruktur da daxil olmaqla 30-dan artıq meyara əsasən tərtib olunur.

Azərbaycan İKT avadanlıqlarının idxalını kəskin artırıb

Ötən il ərzində Azərbaycana 883,8 mln. manat dəyərində İKT avadanlığı idxal olunub ki, bu da 2017-ci illə müqayisədə 56,4% çoxdur. Bu barədə "APA-Economics"ə Dövlət Statistika Komitəsindən bildirilib.

Ötən il üzrə idxalın ümumi həcmindən telekommunikasiya avadanlığının payına 328,6 mln. manat (2017-ci illə müqayisədə 34,6% çox), kompüter və periferiya avadanlıqlarının payına 315,8 mln. manat (artım - 87,5%), elektron avadanlıqların payına 145,9 mln. manat (artım - 46,2%) və digər İKT məhsullarının payına 93,5 mln. manat (artım - 76,7%) düşüb.

İdxal olunan İKT məhsullarının ölkəyə idxal olunan bütün növ məhsulların dəyərində xüsusi çəkisi 4,5% təşkil edib ki, bu da 2017-ci ilin göstəricisi ilə müqayisədə 0,8 faiz bəndi çoxdur.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

"Rusiya ilə hüquqi əlaqələrin olmaması münaqişələrin həllini çətinləşdirəcək" - Yaqland

"Rusiya büdcəyə öz ödənişlərini edib və bu, sevindirici haldır. Lakin Rusiyayı yenidən Avropa Şurasının təhüquqlu üzvü kimi görmək istəməyimizin səbəbi bu ödənişlər deyil".

APA-nın məlumatına görə, bu sözləri Avropa Şurasının baş katibi Torbyorn Yaqland İsveçrənin "SRF" telekanalına müsahibəsində deyib.

"Biz Rusiyada rus vətəndaşlarının hüquqlarını müdafiə etmək imkanına sahib olmaq istədik. Sonda çoxu başa düşdü ki, hadisələr belə davam edə bilməz, Rusiyanın qurumda yarımqüvvəli mənfiyyət idi. Digər tərəfdən, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin qərarlarına tabe olmaq lazım idi", - deyə Yaqland bildirib.

Baş katib qeyd edib ki, üzv ölkələr Avropa Şurasına hüquqi şəkildə tabedirlər və onlar qurumda tam iştiraka sahib olmalıdır: "Ölkə ilə prinsiplərdə əməkdaşlıq mümkün deyilsə, o, tamamilə qurumdan uzaqlaşdırılmalıdır. Rusiya rəhbərliyi dərk edir ki, Avropa Şurasında olmaq daha yaxşıdır. Həmçinin biz də başa düşürük ki, Rusiyanın bizimlə qurumda olması daha yaxşıdır. Rusiya Avropada ən güclü ölkədir, global gücdür. Eyni zamanda o, böyük problemləri olan bir ölkədir.

Lakin biz Rusiyayı tamamilə kənara atsaq bunun Avropa üçün ciddi nəticələri olacaq. Rusiya ilə hüquqi əlaqələrin olmaması Ukraynada, Gürcüstanda, Moldovada münaqişələrin həllinin tapılmasını daha da çətinləşdirəcək".

Avropa Şurasının Rusiyaya təsirinin məhdud olduğunu etiraf edən T. Yaqland, buna baxmayaraq, əgər quruma üzv ölkədə kiçik də olsa müsbət dəyişiklik edilirsə, bu ölkənin üzv olaraq qalmasını daha məqsədə uyğun olduğunu əlavə edib.

"İnsan Haqları Məhkəməsinin qərarlarına əsasən, Rusiya qanunlarında düzəlişlər olunub. Rusiya Avropa Şurasına daxil olanda, Stalin tipli həbsxanalarda bir milyon məhbus var idi. Lakin indi bu rəqəm

600.000-ə yaxındır və onlar daha normal şərtlərdə saxlanılırlar. Xeyli sayda insan azadlığa buraxılıb. Bu isə Rusiya vətəndaşlarının Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə müraciətindən sonra mümkün olub. Bu səbəblər izah edir ki, nə üçün Rusiya bu qurumda olmalıdır", - deyə Yaqland bildirib.

Avropa Şurasının münaqişələrlə məşğul olmadığını bildirən baş katib bunun üçün ATƏT, BMT Təhlükəsizlik Şurasının olduğunu bu təşkilatın əsas missiyasının 47 üzv ölkədə insan haqlarının qorunması olduğunu deyib: "Üzv ölkələrdə çatışmazlıqlar var. Lakin eyni zamanda inkişaf da var. Nümunə üçün Rusiyada, Azərbaycanda siyasi məhbusların azad edilməsini qeyd etmək olar".

Abşeronun şimal-şərqində tullantı sularının Xəzərə axıdılmasının qarşısı alınacaq

"Pirşağı Tullantı Sutəmizləyici Qurğusu" layihəsi çərçivəsində qurğunun ən mürəkkəb hissəsi olan dənizə çıxış xətti quraşdırılıb.

"Azərsu" ASC-dən "APA-Economics"ə verilən məlumata görə, Pirşağı qəsə-

Türkmənistanın beynəlxalq axtarısa verdiyi vəzifəli şəxs Azərbaycanda tutuldu

Türkmənistan Respublikasının beynəlxalq axtarısa verdiyi vəzifəli şəxs Azərbaycanda tutulub.

"Report" xəbər verir ki, həmin ölkənin Cinayət Məcəlləsinin 229-cu (mənimləmə və israf etmə) və 181-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə axtarısa olan Türkmənistan vətəndaşı 48 yaşlı Ahmet Xudayberdiyev Hayyov Heydər Əliyev Hava Limanında Bakıya gələn zaman saxlanılıb.

Fakt üzrə araşdırmalar davam etdirilir.

bəsi yaxınlığında inşa edilən və məsuldarlığı sutkada 40 kubmetr olan Pirşağı tullantı sutəmizləyici qurğusunun dənizə çıxış xəttinin tikintisi layihənin ən vacib hissələrindən biridir.

Xəzər dənizinin ekoloji sabitliyinin qorunması məqsədilə qurğuda təmizlənməmiş suların dənizə nisbətən dərin hissəsinə axıdılmasını təmin etmək üçün 1 600 mm diametrlə polad borularla 1700 metr uzunluğunda daşıyıcı xətt inşa edilib.

Boruların quraşdırılma işləri yekunlaşıb və xəttin dəniz vasitəsilə Pirşağı qəsəbəsində inşası davam edən təmizləyici qurğunun yerləşdiyi əraziyə daşınması həyata ke-

çirilib.

Pirşağı tullantı sutəmizləyici qurğusunda işlərin 90%-dən çoxu yerinə yetirilib. Burada ötürmə gücü sutkada 260 min kubmetr olan nasos stansiyası quraşdırılıb.

Kompleks Abşeron yarımadasının şimal-şərq hissəsində böyük bir ərazidə yaranan tullantı sularının birbaşa Xəzər dənizinə axıdılmasının qarşısını almağa imkan yaradacaq. Kürdəxanı, Pirşağı, Maştağa, Bilgəh, Nardaran, Məhəmmədi, Digah, Mehdiabad, Göləri yekunlaşıb və xəttin dəniz vasitəsilə Pirşağı qəsəbəsində inşası davam edən təmizləyici qurğunun yerləşdiyi əraziyə daşınması həyata ke-

Azərbaycanda məktəbəqədər təhsillə bağlı yeni tələb müəyyənləşib

Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin tədris vəsaitləri 6 yaşadək uşaqlar üçün nəzərdə tutulan informasiya məhsullarının məzmununa uyğun olacaq.

APA-nın məlumatına görə, bununla bağlı "Məktəbəqədər təhsil haqqında" qanuna dəyişiklik təklif edilir.

Qanuna yeni 17.3-cü bənd əlavə edilir. Yeni bəndə əsasən, məktəbəqədər təhsil müəssisələrində uşaqların təlimi üçün nəzərdə tutulan informasiya məhsullarının məzmunu və bədii tərtibatı 6 yaşadək uşaqlar üçün nəzərdə tutulan informasiya məhsullarının məzmunu və bədii tərtibatına uyğun olmalıdır.

"Məktəbəqədər təhsil haqqında" qanuna dəyişiklik Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sentyabrın 17-də keçiriləcək iclasında müzakirə ediləcək.

Bakıda film kimi soyğun - tapança ilə hədələdi, döydü, pulunu aldı

Bakıda 48 yaşlı kişi döyüldü. APA xəbər verir ki, hadisə paytaxtın Sabunçu rayonunda baş verib. 1971-ci il təvəllüdü Xəlil Xəlilov Sabunçu Rayon Polis İdarəsinə müraciət edərək keçmiş arvadının dayısı oğlu, 1990-cı il təvəllüdü Cəmil Kamalovun onu "Azsamand" markalı avtomobilinə zorla mindirərək Ramana qəsəbəsi istiqamətinə apardığını, orada onu döydüyünü və 700 dollar, 900 manat pulunu aldığını bildirib.

Daha sonra C.Kamalov X.Xəlilovu tapança ilə hədələyib.

Daxil olan müraciət əsasında Sabunçu Rayon Polis İdarəsi tərəfindən araşdırmalara başlanılıb. C.Kamalovu saxlanılıb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Bir neçə gün idi ki, bəzi müxalifət partiyalarının funksionerləri sosial şəbəkələrdə statuslar yazıb, canlı yayımlar edib prezidentin son bir həftədə ölkədə olmadığını, hətta bəziləri onun səhhətində problem yarandığını iddia edirdilər. Bu fikirləri xaricdə yaşayan mühacir müxalifəti də paylaşmış, ölkə ictimaiyyətində çəşqnlıq yaratmaq istəyirdi.

lət başçısını və onun ailəsinə hədəfə alırlar. Onların ünvanına böhtanlar, qərəzli fikirlər, tərbiyəsiz sözlər işlətməkdən belə çəkinmirlər. Başqa bir qanad isə Azərbaycanı inqilaba səsləyir. İnqilab vasitəsilə Azərbaycanda hakimiyyət dəyişikliyi önə çəkir. Beləliklə də, ölkədə kaos, anarxiya yaradaraq, Azərbaycanı vətəndaş mühari-

zər müxalifətin öz ölkələrini getirmiş olduqları faciələr göz önündədir. Onlar Azərbaycanı məhz xaosa, anarxiyaya çevirib, tökülən qanlar üzərindən hakimiyyətə gəlməyə çalışırlar". F.Ağamalı bildirib ki, bütün bunlar anti-konstitusion halları ilə müşahidə olunur: "Sonuncu fakt da onların yalanını, qərəzli mövqelərini konkret olaraq nümayiş

təqilliyinin, dövlətçiliyinin yanındayıq. Onlar isə tamamilə bunun əksini edirlər. Əminəm ki, onlar məğlubiyətə məhkumdurlar. Çünki bu adamlar anti-Azərbaycan qüvvələrinin maliyyəsinə söykənirlər. Bizim söykənmiş olduğumuz dayaq isə Azərbaycan xalqıdır. Onları tarix özü mühakimə edəcək və bu adamlar Azərbaycanın tarixinə xal-

Bolşevik şüarı ilə hüquqi dövlət qurmaq paradoksu

Xalid KAZIMLI

"Yalana, yaltaqlığa, şər-böhtan tirajlamağa görə (cüzi istisnalarla) hakimiyyətin bizim pullar hesabına jurnalistlərə verilmiş evlərin nə vaxtsa onlardan alınmış haqq edənlərə - şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə, veteranlara veriləcəyinə şübhə etmərəm".

Bunu bir hüquqşünas yazıb. Xətir-hörmətli olduğumuz adamdır, qohumlarımla dostluğunun az qala 50 illik tarixi var. Ona görə də onun adını çəkmək, hədəfə çıxarmaq fikrim yoxdur, mən mövzuyla, problemlə, onun fikirləri ilə bağlı rəy bildirəcəyəm.

Əslində hörmətli hüquqşünasın yazdığı cümlənin redaktəyə ehtiyacı var. Cümlədəki ifadə "hakimiyyətin bizim pullar hesabına jurnalistlərə verilmiş evlər" yox, "hakimiyyətin bizim pullar hesabına tikdirib jurnalistlərə verdiyi" şəkilində olmalıdır.

Amma bu heç. Baxaq, görək, "bizim pullar" deyiləndə nə nəzərdə tutulur və jurnalistlər də o "bizim" in içinə girmirmi?

Əgər bir hakim, vəkil, fəhlə, müəllim, həkim, fermer dövlətin büdcəsindəki pula "bizim" deyə bilirsə, bu haqq jurnalistlərdə və başqa peşə sahiblərində də var.

Bir cümləlik statusda "yalana, yaltaqlığa, şər-böhtan tirajlamağa görə" deyə bir fikir var, bu da yanlış təsbitdir. Jurnalistlər üçün tikilmiş ikinci binadan ev alanların 225-dən artığı nə yaltaqlıq edib və edir, nə də yalan, şər-böhtan kampaniyası aparır. Onların 90 faizi media quruluşlarında sırası, sadə işçilərdir, belə şeylərdən uzaqdırlar, başlarını aşağı salıb, bir tikə çörəklərini qazanırlar.

Yox, kimse bu fikirlə razılaşmırsa, ev alanların siyahısını Google-dən axtarış verib tapsınlar, sonra da oradan 20 imza seçib bir yerə toplansınlar, yaltaqlıq etdikləri, şər-böhtan atdıqları mətnlə birlikdə yaysınlar. Screenshot dünyasıdır.

Ümumiyyətlə, 2-ci binadan ev alanların içində hamının tanıdığı parlaq imza sahiblərinin çoxu həm öz sifətlərini, həm də imzalarını qoruyurlar. Görünür, status müəllifi "cüzi istisnalar" qrupunu onlar üçün saxlayıb.

Məsələnin mahiyyəti heç bu da deyil.

O evlərin jurnalistlərdən alınması prosesi necə baş verəcək? Günün birində "xunveynin"çilər gələcəklər, yaşlı adamları, yeniyetmələri, uşaqları, qadınları 17 mərtəbəli binanın qatlarından həyəyə çıxaracaqlar ki, rədd olun, gedin, özünüzə yer tapın, biz bu mənzilləri başqalarına veririk?

Hüquqi dövlətdə belə bir şey ola bilərmi? Bu yalnız xunta rejimlərində ola bilər.

Bunu ötən əsrin 20-ci, 30-cu illərində hakimiyyətə gələn bolşeviklər ediblər və onlar da yalnız varlıların, mülkədarların varidatını, əmlakını yağmalayıblar, kasıb naşir və mühərirlərlə, mirzələrlə işləri olmayıb.

Sözgedən binada yaşayan onlarca ailə tanıyıram ki, ömürləri boyunca (30 ildən çox) kirayədə yaşayıblar, həmişə də maddi sıxıntı içində dolanıblar və faktiki olaraq, nə vaxtsa öz mənzillərinin olacağına ümid etməyib, ağıllarından keçirməyiblər. Ancaq iş elə gətirib ki, dövlətin imkanı daxilində, dövlət başçısının duyurluğu sayəsində indi onların öz mənzilləri var.

Amma hakimiyyət dəyişsə, kimlərsə gələcək və o illərlə sıxıntı içində yaşamış adamları öz yuvalarından qovub küçyə atacaqlar, eləmi?

Jurnalist olaraq mənzil alanların içində 50-dən artıq qaçqın və məcburi köçkün ailələri də var. Bu adamların bir xeylisini 26-28 il öncə bir dəfə ermənilər öz evlərindən qovublar, indi də tanınmış hüquqşünasımızın sözü ilə desək, "milli hakimiyyət" qovacaq. Ta bunun harası "milli" oldu?

Bu mənzilləri haqq edənlər məsələsinə gələk. Status müəllifi onların sırasında şəhid ailələrini, müharibə əlillərini və veteranlarını göstərir.

Axi cəmiyyətin bu kateqoriyadan olan qrupları da dövlət himayəsindədir, onlara mənzil də, torpaq sahəsi də, avtomobil də, aylıq müavinət də verilir. Onların haqqını vermək üçün başqalarına haqsızlıq etməyə ehtiyac yoxdur.

Həm də bu halda necə olacaq, heç olmasa şəhid ailəsi, müharibə veteranları olan jurnalistlərə güzəşt edəcəklərmi? Yoxsa, veteran jurnalistləri evdən qovub, onların mənzillərinə jurnalist olmayan veteranları yerləşdirəcəklər?

Göründüyü kimi, 28 ildir hüququn aliliyindən danışan hüquqşünasın 28 sözdən ibarət fikrini hansı üzünə çevirsən, haqsız-ədalətsiz olduğu ortaya çıxır.

Ən pisi odur ki, özlərini fədakar müxalifətçi hesab edənler bu fikri bəyənirlər. Bəs bu düşüncə ilə, açıq-aşkar "bolşeviklik edəcəyik" anonsu ilə hakimiyyətə necə gəlmək olar? Bu niyyətdə olanlara hakimiyyəti kim verər?

Müxalifət necə tələyə düşdü - informasiya müharibəsində ağır qəza

Fəzail Ağamalı: "Əli Kərimli dövlətə qarşı ən eybəcər, qəbul edilməyən fikirlərdən, üsullardan istifadə edərək, guya siyasi mübarizə aparır"

Prezident İlham Əliyev sentyabrın 3-də Rusiya Federasiyası Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi. Yüksək səviyyədə görüş keçirildi və bu görüş ölkə mediasında da yayımlandı. Bununla da məlum kampaniyanı aparınlar əlverişsiz vəziyyətə düşdülər.

Əli Kərimli Sevinc Osmanqızı ilə canlı yayın etmək istəyən ərafədə ölkə başçısının xarici qonaqla görüşü haqda xəbərin yayılması onları gülməli bəhanələr uydurmağa məcbur etdi. Adını da "Sevinc xanımın kompüterinə müdaxilə oldu" qoydular. Bunun texniki baxımdan mümkün olmadığı hər kəsə aydındı. Amerikada yaşayan bir jurnalistin kompüterinə müdaxilə Bakıdan necə həyata keçirilə bilər ki...

Deputat Fəzail Ağamalı "Yeni Müsavat"a bildirib ki, xaricdə yaşayan və özünü mühacir müxalifət elan edənlər, ən müxtəlif məsələlərdən istifadə edərək, Azərbaycan dövlətçiliyinə qarşı ciddi cəbhə açıblar:

"Onlar bir tərəfdən də xalqla hakimiyyət arasında etimadsızlıq toxumunu səpməyə çalışırlar. Bunun üçün ayrı-ayrı məmurları, tanınmış siyasətçiləri, döv-

bəsinin girdabına salmağa çalışır. Əldə etdiyimiz bütün uğurların üzərindən xətt çəkməyə cəhdlər göstərilir. Eyni zamanda həm də ölkə prezidentinin səhhəti ilə bağlı həqiqətə uyğun gəlməyən şayiələr yaydılar. Bu cür şayiələrlə Azərbaycanda xaos psixoloji durum yaratmağa cəhd göstərdilər. Nəticə etibarilə demək olar ki, bu adamlar Ermənistanın maraqlarına xidmət göstərirlər. Bunların içərisində xüsusi yer alanlar Əli Kərimli və onun dəstəsidir. Əli Kərimli bütün imkanları ilə Azərbaycan dövlətçiliyinə qarşı ən eybəcər, qəbul edilməyən fikirlərdən, üsullardan istifadə edir. Guya siyasi mübarizə aparır. Bu, müxalifətçilik deyil, Azərbaycan dövlətçiliyinə qarşı xəyanətdir. Bu cür müxalifətçilik dünyanın heç bir yerində yoxdur. Başqa ölkələrdə buna bən-

etdirdi. İfşa olunmaqlarını ört-basdır etmək üçün "kompüterimizə müdaxilə oldu", "texniki səbəblərə görə canlı yayımımız dayandı" kimi gülünc bəhanələrlə özlərinin mahiyyətlərini ortaya qoydular. Azərbaycanın bütün sağlam qüvvələri bu gün onlara qarşıdır. Biz bu yaxınlarda dəyirmi masa keçirəcəyik. Bu dəyirmi masaya bütün sağlam siyasi, milli qüvvələri dəvət etmişik və bəri başdan da dəvət edirik. Həmin dəyirmi masa sentyabrın 11-də "Park Inn" otelində baş tutacaq. Bu cür qərəzli fikirlərə, şərə və ayrı-ayrı şəxslərin əxlaqsız davranışlarına təmsil etmiş olduğumuz partiyanın, seçicilərin iradəsinə ortaya qoyacağıq. Biz onlarla bu gün qarşı-qarşıya gəlməkdən qətiyyət çəkinmirik. Çünki biz haqqa söykənirik, Azərbaycanın istiqlalının, müs-

qa xəyanət edən insanlar kimi daxil olacaq".

F. Ağamalı bildirib ki, xaricdən inqilabla bağlı fikirlər səsləndirənlərə qətiyyətli cavab verilməlidir:

"İnqilaba çağırış anti-konstitusion davranışlardır. Bu, Azərbaycanın konstitusion quruluşunun dəyişdirilməsinə yönələn cəhdlər, çağırışlardır. Bütün bunlar isə, heç şübhəsiz, cinayətlərdir. Hüquq-mühafizə orqanları bu baxımdan hərəkətə keçməli, ciddi mövqelərini və hərəkətlərini nümayiş etdirməlidirlər. Bununla bərabər, təbii ki, Azərbaycanın milli maraqlarına xidmət edən sağlam siyasi qüvvələrin mövqeləri ortada olmalıdır. Dəyirmi masa keçirərək milli qüvvələrin, tanınmış qeyri-hökumət təşkilatlarının, ekspertlərin iştirakı ilə məsələni müzakirə edəcəyik. Biz iradəmizi ortaya qoyacağıq. Təbii ki, inqilaba çağırış edənlərə də tutarlı arqumentlərimiz və onlardan fərqli olaraq əxlaqlı mövqeyimiz olacaq. Ancaq eyni zamanda çox arzulayırdıq ki, hüquq-mühafizə orqanları da Azərbaycanda anti-konstitusion çağırışlara cəhd edənlərlə bağlı özünün sərhədləri çərçivəsində tədbirlərini görsün".

Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinə Dövlət Dəstəyi Fondunun (KİVDF) icraçı direktoru Vüqar Səfərlinin jurnalistlərə verilən mənzillərlə bağlı fikirləri mətbu çevrədə böyük müzakirələrə səbəb olub. Belə ki, Fond rəhbəri Yeniceg.az-a müsahibəsində jurnalistlər üçün inşa olunmuş 2-ci binadakı mənzillərə çıxarışlarını ("kupça") verilməsinin səbəblərini açıqlayarkən, mənzillərin media nümayəndələrinə "xidməti ev kimi" verildiyini bildirdi: "Bu, xidməti ev kimi bir şeydir. Dövlətin əmlakıdır. Bunu elə-belə götürüb vermək olmaz, başa düşürsünüz? O mənzillərin jurnalistlərə verilməsi haqqında hansısa bir sənəd yoxdur. Siyahı tutulub, Aparatla, Prezidentlə razılaşdırılıb və Fondun İdarə Heyətinin qərarı ilə verilib. Ancaq biz o mənzillərə əlavə bir sənəd verə bilmirik axı".

V.Səfərli eyni zamanda bildirib ki, bu məsələlər Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi ilə həll olunmalıdır: "O mənzillər jurnalistlərə birbaşa verilməz. Dövlət əmlakıdır, keçən dəfə biz onu özələşdirdik, ondan sonra danışıldı, Əmlak Komitəsi ilə razılaşdırıldı ki, onlar qəbul etsinlər... Mənzillər elə bil, hədiyyə kimi verildi. Bu prosedür sənədlər hazırlanmışdır. Onu birbaşa vermək olmaz. Onlara da dedim ki, edə bilsinlər, etsinlər, etirazım yoxdur".

V.Səfərli jurnalistlərin birinci binasında "kupça"ların verilməsi prosedürünü indi təkrarlamağın mümkünsüzlüyünə də toxunub: "Orada müəyyən məqamlar var, qanunlara dəyişiklik edilib. Mən də ona görə Qulu müəllimə dedim ki, öz rəhbərliyi ilə danışsın, hansı formada və necə edək. Bu işi onlar etməlidir. Bizə bunun yolunu göstərsinlər, edək".

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr və informasiya şöbəsinin müdiri Qulu Xəlilov müsahibəsində bildirib ki, jurnalistlərin binasının istismarına Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi tərəfindən icazə verilib. Onun sözlərinə görə, eyni zamanda "Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyesteri" haqqında qanunun 8-ci maddəsinə uyğun olaraq, ilkin hüquq müəyyənedici sənədlər hazır olduğu təqdirdə, yəni KİV-in İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu tərəfindən bu sənədlər mənzil sahiblərinə təqdim olunduqda proses növbəti mərhələdə həll olunacaq.

Yaranmış məsələyə **Mətbuat Şurasının sədri, millət vəkilisi Əflatun Amaşov** münasibət bildirib. **Əflatun Amaşov** deyib ki, həmin mənzillər Azərbaycan prezidentinin jurnalistlərə əvəzsiz hədiyyəsidir: "Bu, eyni zamanda Azərbaycan dövlətinin media siyasətinin mühüm tərkib hissəsidir. Bina jurnalistlər üçün tikilib. Verilən mənzillər də jurnalistlərindir.

O ki qaldı sənədləşmə məsələsinə, narahatçılığa əsas olmamalıdır. Yaranmış məsələ qanunlarımız çərçivəsində öz həllini tapacaqdır".

Düənən məsələ ilə bağlı bir daha Lent.az-a danışan V.Səfərli jurnalistləri narazı salan yeni fikirlər də səsləndirib. O,

Jurnalistlərin evi tikilib - "xidməti ev" ifadəsi medianı silkələyib

Vüqar Səfəridən yeni açıqlamalar; jurnalistlər ölkə başçısından məsələyə müdaxilə etməsini xahiş etdilər: "KİVDF və Əmlak Komitəsinin mövqeyi bizdə narahatlıq və anlaşılmazlıq yaradıb"

Vüqar Səfərli

Əflatun Amaşov

Qulu Xəlilov

jurnalistlərə verilən mənzillərlə bağlı işlədiyi "xidməti ev kimi" ifadəsinin narazılıqla qarşılanmasının düzgün olmadığını bildirdi: "Mənim bu sözüümü qəbul etsinlər, onda göstərsinlər görüm, hər hansı bir sənəd, prezidentin sərəncamı və ya başqa sənəd varmı ki, bu evlər onlara verilib? Ona görə də mən qeyd etmişəm ki, proses gədir və hər bir jurnalist gələcəkdə "kupça"sını alacaq.

Mənim üçün çox maraqlıdır ki, bu gün "kupça"nı almaq 5 gün, 1 ay, 1 il gec olsa, nə olur? O adamlar maraqlıdır ki, bu evləri satmaq istəyirlər, başa düşürsünüz? Qalan şəxslər isə gedib qeydiyyatda da düşə bilsinlər, yaşayınlar, qaz, su, işıq öz adlarındadır".

Musavat.com saytının redaktoru **Xalid Kazımlı** hesab edir ki, ortada bir yanlış anlaşılma var: "Məncə, burada bir yanlış anlaşılma var. Prinsipcə, Vüqar Səfərli jurnalistlərə bağlı sənədləşmə evləri "xidməti ev" adlandırmamalıdır. Çünki bu mənzillər jurnalistlərə mülk olaraq

hədiyyə edilib. Əks təqdirdə, o binanın o cür təntənəli açılışı olmaz, mediada bu qədər sənəd-söhbət, mübahisə, təqdir-tənqid prosesi getməzdi. Təsəvvür edə bilərsinizmi, bir nəfər kirayə evə çıxır və yaxınlarına qonaqlıq verir, onlar da onu kirayələdiyi yeni evə görə təbrik edirlər. Bu, absurd olar. O mənzillər jurnalistlərə mülk olaraq bağışlanıb. Bu gün başqa söhbət etmək illərlə görülmüş yaxşı bir işə kölgə sala bilər".

Jurnalist Jalə Mütəllimovanın məsələyə yanaşması xeyli sərtir: "Mən bu mənzilləri müstəqil media adamı kimi alan az sayda jurnalistlərdənəm. Təsəvvür edin, çətin mənzil və sosial problemlərlə uğraşa-uğraşa birdən belə bir diqqət görürsən. O qədər qürur duymuşdum ki, düzü heç mənzilimin neçə otaq olması, mərtəbəsi, sahəsi mənə vacib deyildi. Məni DÖVLƏTİM yadına salmışdı. Bundan o yanısı yox idi"...

Xanım jurnalistin sözlərinə görə, ölkə başçısı İlham Əliyev

bu mənzilləri dövlət adından mükafat olaraq jurnalistlərə təqdim edəndə, ən azı onlar qədər sevincli olub: "Niyə hamıdan kənarda, lap arxada durub, hay-küyə qarışmadan prosesi müşahidə edirdim. Gördüklərimdən bu qənaətə gəldim ki, Prezident orda, həmin təqdimat mərasimində elə bizlərdən biridir. Sadə və səmimi. Çünki son dərəcə səmimi çıxış etdi, səmimi ünsiyyət qurdu və vacib bir tapşırıq da verdi ki, yazın, qorxmayın, çəkinməyin, yazın ki, mən də görüm nə var, nə yox"...

J.Mütəllimova ölkə rəhbərinə üz tutub: "Çox hörmətli cənab Prezident, bizə xidməti mənzil yox, hədiyyə, mükafat mənzil vermişdiniz, bu, dəqiq yadımdadır. İndi buna xidməti mənzil adı qoyub rəsmi dövlət qurumları. Və düşünürəm xidməti mənzil o deməkdir ki, hansısa peşə fəaliyyətində olduğun müddətdə orda yaşayırsan, işdən azad olduğun təqdirdə isə mənzilini geri təhvil verməyə borclusan. İndi bizi

cəmiyyət ələ salır, aşağılayır, xaricdəki söyüş mediasının və müxalifətinin hədəfi olmuşuq dövlətli, jurnalistli, Prezidentli. Deyirlər, "xidmətçisiniz, nökrəsiniz", "nə xidmətiniz olub, kimi satmışınız?", "Kimə yaltaqlanmışınız?" və sair. Düzü, ağır gəlir. Dövlətə xidmətdən qürur duyuram, o ayrı, amma bir də o var ki, səni kim söyür. Mayası bir qəpiyə olmayanlar. Bu mənzillər üzündən həm məmurlardan, həm xaricdəki söyüş ordusundan, həm özünə müxalifət deyən məmurlardan eşitmədiyim, söz, təhqir qalmadı. İndi də məsxərəyə qoyuluram, bu, ağırırma gəlir. Mən qadınam, üç övlad anasıyam, sizdən ricam ya bizi geriyyə, kirayə mənzilimizə daşısınlar, ya da verdiyiniz dövlət mükafatı olan mənzillərin çıxarışlarını təqdim etsinlər".

Səsləndirdiyi fikri mətbuat

sında mənzil alan media nümayəndələrini qane etməyib. Jurnalistlər mənzilləri onlara hədiyyə edən ölkə prezidentinə müraciət ünvanlayıblar. Müraciətdə bildirilir ki, ölkə prezidentinin qayğısı sayəsində kirayədə çətin vəziyyətdə yaşayan daha 255 jurnalist ailəsi (ümumilikdə 1000 nəfərə yaxın sakin) bu binada mənzilə sahib olub: "Hörmətli cənab Prezident. 20 iyul 2017-ci il tarixdə binanın açılış mərasimində çıxışınız və bizimlə söhbətiniz zamanı mənzillərin mülkiyyət sənədlərinin (çıxarışlarının) qısa müddətdə verilməsi üçün müvafiq orqanlara tapşırıq verdiyinizi qeyd etdiniz. Lakin keçən 2 ildən artıq müddətdə bu çıxarışların verilməsi həyata keçirilməyib. Bu da bizim üçün əlavə problemlər yaradır - məsələn, çıxarış olmadığından mənzilə qeydiyyatda düşə bilmirik, övlad-

nümayəndələrində ciddi etiraz doğuran V.Səfərli isə məsələ ilə bağlı "Trend"ə də açıqlama verib. Bildirib ki, jurnalistlər üçün istifadəyə verilən ikinci binada yaşayanlara yaxın müddətdə "kupça"lar veriləcək. Onun sözlərinə görə, bu binalardakı mənzillər dövlətin əmlakıdır:

"Müsahibədə mən bu evlərin xidməti evlər kimi olduğunu demişəm. "Xidməti ev" və "xidməti ev kimi" ifadələri bir-birindən fərqlənir. Xidməti evə görə order, sənəd verildikdə, həmin mənzilin xidməti ev olduğu qeyd edilir. Lakin Fondun Müşahidə Şurasının qərarı, Prezident Administrasiyasının töhfəsi ilə o evlər jurnalistlərə verilib. Avqustun 8-də biz binanın istismara qəbul edilməsi ilə bağlı dövlət aktını almışıq. Hazırda Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi ilə birlikdə sənədləşmərlə bağlı işlər aparılır. Birinci bina üçün də prosedurlar belə olub. Bu bina hələ dövlətin balansındadır və dövlətin əmlakıdır".

V.Səfərli həmin mənzillərin jurnalistlərdən geri alınacağı ilə bağlı narahatlığın olmadığını da söyləyib: "Yazırlar ki, bu mənzillər xidməti ev olduğu üçün onları istənilən zaman jurnalistlərdən geri ala bilərlər. Xeyr, bu, xidməti ev deyil. Bu mənzillər hazırda xidməti ev kimi və yaxın müddətdə mənzil sahiblərinə "kupça"lar verilməkdir. Heç bir ev geri qaytarıla bilməz. Bu, Prezidentin jurnalistlərə hədiyyəsidir".

KİVDF rəhbərinin bu açıqlaması jurnalistlərin ikinci bina-

larımızı məktəb və bağçalara, poliklinikalara qeydiyyatda saldırmaq, yeni mənzilimizə vacib olan əşya və avadanlıqları alınması üçün banklardan kredit götürmək, həmçinin müxtəlif dövlət orqanları ilə hər hansı sənədləşmə əməliyyatları zamanı və s. hallarda bizdən yaşadığımız mənzildə qeydiyyatda olmamız haqda çıxarış tələb olunur. Vaxtı bitmiş şəxsiyyət vəsiqəmizi dəyişmək istəyərkən bir çoxumuz respublikamızın qeydiyyatda olduğumuz uzaq bölgəsinə gedib-gəlməyə məcbur oluruq. Məsələnin həlli ilə bağlı müraciət etdiyimiz KİVDF və Əmlak Komitəsinin mövqeyi bizdə narahatlıq və anlaşılmazlıq yaradıb.

Hörmətli cənab Prezident. Sizin ölkəmizdəki bütün sənədsiz evlərə və mənzillərə çıxarışların qısa müddətdə verilməsi haqda tapşırığınızı icrası indiyədək müxtəlif səbəblərdən evlərinin mülkiyyət sənədini ala bilməmiş yüz minlərlə vətəndaşın sevincinə səbəb olub. Belə ki, artıq on minlərlə ev sahibi mülkiyyət sənədini rahatlıqla əldə edib və bu proses sürətlə davam edir. Xahiş edirik ki, Sizin sərəncamınız əsasında mənzil almış jurnalistlərə də çıxarışların verilməsinin tezləşdirilməsi üçün müvafiq orqanlara göstəriş verəsiniz. Əvvəlcədən Sizə öz minnətdarlığımızı bildirir və xalqımızın, dövlətimizin mənafeyi uğrunda apardığınız bütün işlərinizdə uğurlar arzulayırıq".

Q Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

YAP İcra Katibliyi partiyanın mənzil qərargahında hökumət təmsilçilərinin bir zamanlar keçirilən ənənəvi mətbuat konfranslarının bərpası haqda qərar qəbul edib. Məlumatla görə, layihənin məqsədi Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin həyata keçirdiyi daxili və xarici siyasətin uğurları, cəmiyyət həyatının bütün sahələrini əhatə edən islahatlar, əhalinin sosial rifahının daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində atılan məqsədyönlü addımlar haqqında Azərbaycan vətəndaşlarına daha mötəbər, operativ və dolğun informasiyanın çatdırılmasıdır. Layihə çərçivəsində bütün dövlət və hökumət qurumlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə YAP İcra Katibliyində mətbuat konfranslarının keçirilməsi nəzərdə tutulur. Sentyabrın 10-da ilk mətbuat konfransı Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Sahil Babayev iştirakı ilə keçiriləcək.

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, son günlər tanınmış hakimiyyət nümayəndələrinin sosial şəbəkələrdə aktivləşməsi diqqət çəkir. Məsələn, YAP-çı deputat Siyavuş Novruzov, daha sonra isə "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru Bəxtiyar Sadıqov facebookda özlərinə hesab açdılar. Həmçinin prezidentin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov da bu günlərdə facebook profili açdı. Xatırladaq ki, Ə.Həsənovun facebookda səhifəsi vardı və buradan intensiv paylaşımlar edirdi. Amma o, yeni bir profil də açaraq sosial şəbəkədə daha fəal olmağa qərar verib. Baş nazirin müavini, YAP icra katibi Əli Əhmədov, YAP-çı deputat Aydın Mirzəzadə facebookda hesabı olan siyasətçilərdəndi.

Prezident komandasını daha da fəallaşdırır

Aydın Mirzəzadə: "Əgər əhali hakimiyyət nümayəndələrinə maraq göstərməsəydi..."

Əhmədov, YAP-çı deputat Aydın Mirzəzadə facebookda hesabı olan siyasətçilərdəndi.

YAP mətbuat katibliyindən "Yeni Müsavat" verilən xəbərə görə, öncədən akkreditasiyadan keçən media orqanlarının əməkdaşları hökumət üzvləri

nin keçirəcəyi mətbuat konfranslarında iştirak edə bilərlər.

Bir sıra analitiklər hesab edir ki, bütün bunlar, həmçinin nazirlər, komitə sədrləri və onların müavinlərinin vaxtaşırı

bölgələrə gedib əhalini qəbul etməsi prezident İlham Əliyevin öz komandasını daha fəal hərəkətə gətirməsinin göstəricisidir.

YAP İcra Katibliyinin Siyasəti təhlil və proqnozlaşdırma şöbəsinin müdiri, deputat Aydın Mirzəzadə "Yeni Müsavat"la açıqlamasında bildirdi ki, prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva həmişə insanlarla kontaktda, insanların problemlərini dinləməkdə hər kəsə nümunədir: "Bu baxımdan onların tövsiyələri, onların bu məsələdə nümunələri öz sözünü deyir və həmişə qəbul ediləcək".

Aydın Mirzəzadə qeyd etdi ki, Azərbaycan hakimiyyətinin həm rəsmi, həm siyasi nümayəndələri həmişə xalqa açıqdırlar. Görülən işlər barəsində hesabat verir, xalqın rəyini öyrənir, vətəndaşları qəbul edirlər, siyasətin xalqın maraqlarına uyğun şəkildə qurulmasına çalışırlar: "Əvvəldən də hakimiyyət nümayəndələrinin sosial şəbəkələrdə aktivliyi olub. Son dövrlərdə isə bəzi həmkarlarımızın səhifələr açması, çıxışlar etməsi onunla bağlıdır ki, informasiya texnologiyalarının imkanları çox böyükdür. Biz əhalinin çox böyük hissəsinin sosial şəbəkədən istifadə etdiyini şahidiyik. Biz də hakimiyyət nümayəndəsi kimi bu cəmiyyətin bir hissəsiyik, əgər biz cəmiyyətlə münasibətlərə böyük diqqət yetiririk, əlbəttə ki, bu imkanlardan da istifadə etməyə çalışırıq. Cəmiyyət məsələlərinin müzakirə edilməsi, cəmiyyətin rəyinin öyrənilməsinə dair

nə yeni texniki və ya hüquqi imkan yaranacaqsa, həmişə bunlardan istifadə ediləcək. O başqa məsələ ki, cəmiyyət bu gün həmin bu münasibət kanallarına böyük maraq göstərir, öz problemlərini yazırlar, qəbullarda çətinlikləri qaldırırlar və ya hər hansı məsələ barəsində özlərinin konsepsiyasını təqdim edirlər. Bu da öz müsbət nəticəsinə verir. Əgər əhali hakimiyyət nümayəndələrinə maraq göstərməsəydi, onların səhifələrinə çox sayda "layk"lar gəlməzdi, rəylər yazılmazdı. Yeni görüldüyü kimi, cəmiyyətin hakimiyyətə etimadı böyükdür. Son dövrlərdə atılan addımlar, informasiya texnologiyalarından rəsmi şəxslərin daha çox istifadə etməsi cəmiyyət tərəfindən qəbul edilir. Cəmiyyət bu kontaktların daha sıx olmasına həmişə maraq göstərir və həmin maraq da nəzərə alınacaq".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Sosial islahatlar paketinin davamında nələr olacaq - deputatdan açıqlama

Hazırda cəmiyyətin əsas gözləntisi uşaq pulunun verilməsidir; **Vahid Əhmədov: "Milli Məclisdə də bu məsələ qaldırılacaq"**

2019-cu il sosial islahatlar ili oldu və sosial islahatlar paketinin tərkib hissəsi olaraq bir çox qərarlar verildi. Hökumətdə bu islahatların davamı olacağı ilə bağlı da anons verilib. Hazırda cəmiyyətin əsas gözləntisi uşaq pulunun verilməsidir. 2006-cı ildən etibarən Azərbaycanda uşaq pulu verilməsi dayandırıldı və bu, ünvanlı sosial yardımla əvəz edildi. Hazırda bu istiqamətdə özünüməşğulluq proqramı da həyata keçirilir.

Bəs, görəsən, ilin sonuna doğru sosial paket çərçivəsində daha hansı islahatların artımların şahidi ola bilərik?

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"la danışan **sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov** bildirdi ki, əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində son aylar ərzində hökumətin atdığı addımlar təqdirəlayiqdir: "Bu addımlar dövlətin sosial sahədə reallaşdırmaq istədiyi strategiyanın əsas istiqamətlərindən biri kimi dəyərləndirilməlidir. Lakin, heç şübhəsiz, bu, son

deyil. Sosial islahatlar bundan sonra da davam edəcək və əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində qarşıdakı dövrlərdə daha ciddi addımlar atılacağı da gözlənilir. Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində atılmalı ola biləcək daha bir addım uşaq pullarının bərpasıdır. Son zamanlar bu mövzu ciddi müzakirə predmetinə çevrilib. Mətbuat səhifələrində, sosial şəbəkələrdə bu məsələ ilə bağlı çağırışlar səslənir. Bu məsələyə münasibət bildirənlər sırasında uşaq pullarının yalnız demoqrafik problemlərlə üzvləşən ölkələrdə (məsələn, Rusiya kimi ölkədə) verilməsinin məntiqliyi aydınlaşdırılmağa çalışanlar da tapılır".

Iqtisadçı vurğuladı ki, əksər ölkələrdə uşaq pulu verilir və bu, demoqrafik problem səbəbilə deyil, vətəndaşa sosial dəstək olaraq həyata keçirilir: "Azərbaycan bir neft

ölkəsidir və bu səbəbdən də mən daha çox bu cür məntiqli əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi hesabına vətəndaşlara hökumətlərin verdikləri sosial dəstəyin bəzi məqamlarını çatdırmaq istəyirəm. Barəsində danışacağımız neft ölkələrinin heç birində ölkədəki əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində addımlar atılarkən demoqrafik durum əsas faktor kimi çıxış etmir və bu heç kimin ağına belə gəlmir. Sadəcə, bu ölkələrin hökumətləri neft pullarının bir hissəsinin birbaşa vətəndaşlara çatdırılması yolu ilə onların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi üçün addımlar atırlar. Məsələn, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində yeni doğulan uşaq üçün dövlət neft satışından 150 min dollar müavinət ayrılır. Neft pulları hesabına Küveytdə yeni doğulan hər uşaq üçün bankda 3 min dollar hesab açılır, mənzil tikintisi üçün 220 min dollar qədr faizsiz kredit verilir. Bundan

başqa, Küveyt hökuməti hər bir yeni doğulan üçün aylıq 170 dollar, evdar qadınlar üçün isə 300 dollar müavinət ödəyir. Bu ölkədə təhsil tamamilə pulsuzdur. Səudiyyə Ərəbistanında yeni doğulan hər uşağa dövlət neft pullarından 10 min dollar vəsait ödəyir, 80 min dollar əvəzsiz vəsait isə mənzil almaq üçün ödənilir. Bu ölkədə ali məktəbi bitirən hər bir məzunun 13 min dollar vəsait ödənilir. Səudiyyə Ərəbistanında neft pulları hesabına tibb və təhsil tamamilə pulsuzdur. İqtisadi cəhətdən hərtərəfli inkişaf yolu keçmiş Norveçdə hər bir vətəndaşın hesabına neft pullarından 100 min dollar köçürülür. Yeni dünyaya göz açmış hər uşağın hesabına isə 3 min dollar ödənilir. Bu ölkədə əksər tibb ocaqları dövlət məxsusdur, dövlət bələdiyyəyə aid tibb ocaqlarına subsidiyalar verməklə əhaliyə yüksək tibbi xidmətin göstərilməsini təmin edir. Bu ölkədə təhsil pulsuzdur və Norveç bir oxu-

yana çəkilən xərcin səviyyəsinə görə dünyada ilk yeri tutur. Düşünürəm ki, bu sadələşdirilmiş faktlar yetərlidir ki, uşaq pullarının verilməsini demoqrafik vəziyyətlə əlaqələndirmək istəyənlər nəticə çıxarsınlar".

F.Yusifov hesab edir ki, bütçə xətti ilə yanaşı, neft pullarından da əhalinin sosial rifahı üçün istifadə etməyə ehtiyac var: "Postsovet məkanında yerləşən neft ölkələrində hələlik bu təcrübədən istifadə olunmur. Bu ölkələrdə və Azərbaycanda neft pullarının bütçəyə yönəldilməsi və əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə vəsaitlərin bütçə xətti ilə xərclənməsinə üstünlük verilir. Əslində burada ərəb ölkələrinin və Norveç kimi inkişaf etmiş bir ölkənin təcrübəsindən yararlanmağı düşünmək heç də pis olmazdı".

Milli Məclisin İqtisadiyyat və Sosial Siyasət Komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov isə "Yeni Müsavat"la açıqlama-

sında bildirdi ki, bir çox sosial qərarlar sentyabr ayından qüvvəyə mindi: "Növbəti aydan pensiyalar da artırılacaq. Kifayət qədər böyük məbləğdən söhbət gedir. Sentyabrın 15-dən etibarən Milli Məclisin də sessiyaları başlanacaq, orada da müzakirələr aparılacaq. Ola bilər ki, müəyyən qərarlar qəbul olunsun. Ancaq, ümumiyyətlə, 2019-cu ilin sosial paketi ilə bağlı əksər qərarlar qəbul olunub. Maaşlar, pensiyalar, müavinətlər, yaşayış minimumu və sairə bağlı qərar verilib. Uşaq pulu məsələsi də hazırda müzakirə olunur. Milli Məclisdə də bu məsələ qaldırılacaq. Ancaq burada ünvanlılıq məsələsinə baxmaq lazımdır. Hazırda bu məsələ müzakirə obyektidir və görək necə həll olunacaq. Bu məsələyə paket formasında yanaşmaq, hər bir ailənin durumunu nəzərə almaq lazımdır ki, problem olmasın".

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ,**
"Yeni Müsavat"

Son illərdə müxalif siyasi təşkilatların mübarizəsinin hədəfləri fərqlidir. 90-cı illərdə müxalif partiyalar yalnız hakimiyyətə gəlməyi, liderlər prezidentliyi hədəf götürmüşdülər. O dövrdə azadlıq, xalqın sosial güzəranı, ədalətli cəmiyyət uğrunda mübarizədən daha çox, siyasi rəqabət müşahidə edilirdi.

Partiyaların didişməsi, seçkiqabağı blokların yaranması, ölü doğulan birliklərin parçalanması və s. müxalifət arsenalında adi hallar idi.

Liderlər bir-birinə güzəştə getmirdilər, hər partiya öz elektoratına səslenirdi, yalnız iqtidara gəlməkdən danışırdılar.

Lakin son illərin müxalifətinin leksikonunda hakimiyyətə gəlmək, liderlərin çıxışlarında prezidentliyə iddialı olmaq barədə bəyanatlara rast gəlinmir. İndi bəzi müxalifət qüvvələri seçkiləri boykot, bəziləri parlamentdə təmsil olunmağı hədəf seçib, bir hissəsi siyasi məhbusların azad edilməsi uğrunda piar qurub.

Özünü "ana müxalifət" sayanların mübarizəsi isə "əsl müxalifət" kimdir müstəvisindədir, "hansı təşkilatın aksiyası daha kütləvi keçdi" davasıdır.

Bütün bu müzakirələr də istər-istəməz bir çoxlarında müxalifətin məqsədlərinə dair şübhələr oyatmağa başladı.

Bəziləri isə "Müxalifətin hədəfi nədir? Hakimiyyət, yoxsa gündəmdə qalmaq?" kimi suallara cavab axtarırlar.

Maraqlıdır ki, belə suallara cavab axtarışında olan insanlara ehtimal müxalif düşərgədə də rast gəlmək mümkündür.

Bes müxalifət təmsilçiləri özləri bu barədə nə düşünür?

AĞ Partiya lideri Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında qeyd etdi ki, 90-cı illərin əvvəli bu müxalifət müstəqillik şüarları ilə mübarizəyə başlamışdı, sonra iqtidara da gəldi:

"Amma belli hadisələrdən sonra müxalifətə keçməli olduq. Müxalifət mövqedə hər seçkidən-seçkiyə, hər mərhələdə çoxlu səhvlərə yol verdilər.

Təbii ki, hakimiyyətin sərt siyasəti də onların zəifləməsi-

nə ciddi təsir elədi. 2005-ci ildən isə müxalifətdaxili mübarizə start götürdü. "Kim əsas liderdir", "kimin aksiyada adamı çox oldu" və s. mübahisələr başladı".

Partiya başqanı hesab edir ki, bu müxalif qüvvələr xalq içində etimadını itirib və yeni siyasətçilər meydana çıxara bilməyiblər: "Sadəcə, varlıqlarını qorumağa çalışırlar. AĞ Partiya isə iqtidara gəlməyi, hakimiyyətdə olarkən Qarabağ problemini həll etməyi, ölkənin sosial-iqtisadi problemlərini yoluna qoymağı, demokratik mühit yaratmağı hədəfləyib. Bunun üçün ilk növbədə xalqın rəğbətini qazanmaq lazımdır".

Aydınlar Partiyasının sədri Qulamhüseyn Əlibəylinin bildirdiyinə görə, siyasi partiyaların əsas hədəfi iqtidara gəlmək olmalıdır.

Onun sözlərinə görə, əksər partiyalar seçkiqabağı bunun üçün ilk növbədə seçki mühitinin demokratikləşməsi uğrunda mübarizəyə başlayır:

"Lakin seçki praktikasında irəliləyiş yoxdur. Amma bu gün sosial dəyişikliklərdə müxalifətin mübarizəsinin payı var. İqtidar özü də dəyişikliklər arzular. Sadəcə, müxalifətin hazırda mübarizəsi insan haqları üzərində daha çox fokuslanır, nəinki hakimiyyətə gəlmək.

Bu gün müxalifətin seçim imkanları məhduddur. Ona görə kimse onların işini siyasi fəaliyyət, kimse mübarizə kimi qiymətləndirə bilər".

KXCP İdarə Heyətinin üzvü Xəzər Teyyublu hesab edir ki, siyasi partiya formalaşanda onun hədəfləri olur: "Hazırkı real müxalifətin məqsədi seçki ilə iqtidara gəlməkdir. Amma illərdir ki, Azərbaycanda müxalifət namizədləri seçkiyə buraxılmır, müxalif fəallar işə gö-

Müxalifətin mübarizəsinin mübhəm hədəfi - reaksiyalar...

Tural Abbaslı: "2005-ci ildən müxalifətdaxili mübarizə start götürdü, kim əsas liderdir, kimin aksiyada adamı çox oldu..."

Qulamhüseyn Əlibeyli: "Əsas hədəf iqtidara gəlmək olmalıdır, amma..."

Xəzər Teyyublu: "Bu gün müxalifətdə çulğalaşma, birləşmə meyilləri görünür"

Natiq Miri: "Müxalifətdə mübarizə daha çox birincilik uğrunda gedir, Əli Kərimli cəbhəçilərin və xalqın gözünü "mazol" edib"

türülmür, təqib edilir. Yeni ölkədə siyasət məhv olub və belə olan halda müxalifət partiyaları duruş gətirməyə çalışırlar".

X.Teyyublunun fikrincə, müxalifətin niyyəti hakimiyyətə gəlməklə xalqa xidmət mandatını qazanmaqla olmalıdır: "Müxalifətin məqsədi parlamentdə yer tutmaqdır, seçkiləri udmaqdır. Amma bu gün müxalifətdə çulğalaşma, birləşmə meyilləri görünür. Əgər hədəflərə nail olmaq istəyirikse, demokratik seçki mühitində nail olmaq üçün birləşməliyik".

Siyasi analitik Natiq Miri 90-cı illərin müxalifətini bu günkü müxalifətdən hədəflər-

də yox, fəaliyyət formasında fərqləndirir.

Onun fikrincə, müxalif qüvvələrin 2019-cu ildə hədəfləri dəyişməsə də, əvvəlki gücə malik deyillər. N.Mirinin sözlərinə görə, müxalifət yürüşlərə on minlərlə elektorat çıxara bilirdisə, bu gün mümkün deyil.

Politoloq zənn edir ki, bu gün bütün müxalifətin 10 min etirazçını meydana çıxarmaq imkanı problemdir. O, hesab edir ki, müxalifətin bu vəziyyətdə gəlib çıxmasında hakimiyyətdəki qüvvələrin də rolu az deyil, zaman-zaman həbslər öz təsirini göstərib:

"Ancaq görünən ondan ibarətdir ki, müxalifətdə müba-

rizə daxilə gedir, daha çox birincilik uğrunda rəqabət aparılır, partiyaların daxili idarəetməsində demokratiya problemləri mövcuddur. Partiya liderinə qarşı çıxanın aqibətinin nə olacağını hamımız yaxşı bilir. Bu baxımdan müxalif təşkilatlar daxili demokratiyanı gücləndirməlidirlər".

Siyasi şərhçi düşünür ki, 90-cı illərdə bu müxalif partiyalar cəlbədicisi idisə, indi itirilmiş cazibəni bərpa etməli, ciddi fəaliyyət proqramı olmalıdır:

"Lakin əsasən də AXCP və Müsavatın hər hansı fəaliyyət proqramı yoxdur, rayon təşkilatları fəaliyyətsizdirlər. Çünki fəaliyyət imkanları məhduddlaşmış. Eyni zamanda 90-cı illərin

siyasi təkəkkürü dəyişməyib. Partiyalar nəzərə alınmalıdırlar ki, mühit dəyişdikcə təşkilatlarda yenilənmələr olmalıdır. Biz bunu müşahidə etmirik. Ona görə cəmiyyətdə dinamikliyin yaranmır. Onlar cəmiyyətə yeni fikir verə bilmirlər deyə toplum müxalifətin ardınca getmir. On illərdir ki, eyni liderləri görürük, təkrar sözləri eşidirik, bütün bunlardan cəmiyyət doyub.

Əli Kərimli cəbhəçilərin və xalqın gözünü "mazol" edib. O, əvvəllər də dağıdıcı fiqur olub, indi də eyni missiyanı davam etdirir. Bu amillər dəyişmədikcə, müxalif təşkilatlar yenilənməyəcək".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Müxalifət effektsiz mitinq taktikasından əl çəkdimi...

Partiya sədrilərindən mitinq açıqlamaları

Müxalifət təşkilatlarının yanvarın 19-dan sonra mitinq üçün çoxlu sayda müraciətləri olsa da, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti bütün müraciətlərə "yox" cavabı verib. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti hər dəfə "yox" cavabı versə də, müxalifət cavabı alan kimi yeni mitinq üçün məktub ünvanlayırdı.

Lakin 20 iyul mitinqi üçün müraciətə mənfi cavabdan sonra bu ənənə təkrarlanmadı. İyul ayından müxalifətin mitinq müraciətləri dayanıb.

Müxalifət təşkilatları nəticəsiz müraciətlərin mənasız olduğu qənaətinə gəlib, yoxsa isti yay aylarının keçməsinə gözləyir? Qarşıdakı dövrdə mitinq məsələsi gündəmdə olacaq, yoxsa bu məsələ bir müddət üçün gündəmdən çıxıb?

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, mitinqlər, yürüşlər, piketlər və digər kütləvi etiraz aksiyaları keçirmək, təşkil etmək hər bir vətəndaşın və siyasi təşkilatın konstitusion hüququdur. Eyni zamanda siyasi mübarizə metodlarından ən təsirli və ən populyarıdır. Odur ki, Azərbaycan müxalifətinin bu aksiyalardan istifadə etmək cəhdi anlaşılındır. Lakin bu heç də o demək deyil ki, hər gün, hər həftə mitinq keçirilməli və ya mitinq üçün müraciət edilməlidir: "Unutmayaq ki, mitinqlərin keçirilməsi və bu mitinqlərə razılıq məsələsi həm də özünü demokratik dövlət elan edən ölkədə demokratiyanın göstəricilərindəndir. Buna görə biz AĞ Partiya olaraq hakimiyyətin mitinqlərə tətbiq etdiyi qanunsuz qadağaları qətiyyətlə pisləyirik və bunu demokratik dəyərlərə və idarəçiliyə zidd hesab edirik. Konkret sualınıza gəldikdə isə deməzdim ki, müxalifət iqtidarın rədd cavablarından sonra ruhdan düşdü deyə daha mitinq müraciətləri etmir. Bu sakitliyin əsas səbəbi, təbii ki, yay fəslidir. Hamıya bəllidir ki, yay aylarında havaların isti keçməsi və insanların böyük əksəriyyətinin istirahətə getməsi siyasi prosesləri səngidir. Bu dəfə də istisna deyil. Əminəm ki, artıq sentyabr ayının ikinci on günlüyündən başlayaraq müxtəlif partiyalar və siyasi quruluşlar mitinq keçirmək

üçün müraciətə başlayacaqlar. Hakimiyyət siyasi islahatlara başladıklarını sübut etmək istəyirlərsə, buyursunlar mitinqlərə razılıq versinlər. Qoy hər kəs özünün ictimai dəstəyini nümayiş etdirmək şansı tapsın. Əks təqdirdə razılaşıdırılmış mitinqlərin keçirilməsinə maneələr törədiləcəksə, partiyalar məcburən razılaşıdırılmamış aksiyalara keçəcəklər və bu da heç bir tərəfə fayda verməyəcək, nəticədə dövlətimiz itirəcək".

Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının sədri Əli Əliyev isə bildirdi ki, mitinq təşəbbüsləri olacaq. İyul-avqust aylarında kütləvi tədbirlər məqsədəuyğun sayılmır, bir qayda olaraq: "Kütləvi tədbirlər konstitusiyaya hüququ və fundamental mübarizə vasitəsidir. Düşünürəm ki, bu sahədə fəallıqlar olacaq. Bu, qaçılmazdır. Qarşıdan gələn siyasi mərhələ gərgin olacaq. Bu şəraitdə mitinqsiz alınmaz".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

“Son vaxtlar Ermənistanın hakim dairələrinin, sabiq prezidentlər də daxil olmaqla, verdikləri bəyanatlar göstərir ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli üçün aparılan danışıqlar gözəndən pərdə asmağ məqsədi daşıyır”. Bu barədə azvision.az-a açıqlamasında ehtiyatda olan polkovnik Şair Ramaldanov deyib. O bildirib ki, ATƏT-in Minsk Qrupu iflic vəziyyətə düşüb:

“ATƏT-in Minsk Qrupunun işi Dağlıq Qarabağın işğalının müddətini uzatmaqdadır. Çünki bu gün onların əldə etdiyi nəticə budur. İşğalçının niyyəti işğal müddətini uzatmaqdadır. ATƏT-in Minsk Qrupu da erməninin xeyrinə işləyir. Bundan sonra ATƏT-in Minsk Qrupunun dediyi ilə otub-dursaq daha 26 il keçməli olacaq. Ona görə Azərbaycan tərəfi yalnız konstruktiv mövqə ətrafında danışıqlar apara bilər. Bu olmadıqı təqdirdə, “Dağlıq Qarabağ heç vaxt Azərbaycanın olmayacaq” kimi düşüncəyə sahib olan Ermənistan tərəfi ilə danışıq aparmalı deyil”.

Ş.Ramaldanov qeyd edib ki, hazırkı durumda işğala son qoymaq üçün Azərbaycanın yeganə yolu müharibədir: “Azərbaycan konkret antiteror əməliyyatı apararaq torpaqlarını işğaldan azad etməlidir. Çünki Azərbaycan üçün düşmən başqa bir yol qoymayıb. Ona görə də düşmən sülh danışıqlarını Dağlıq Qarabağın Azərbaycandan ayrılması ilə bağlayır. Belədirsə, danışıqlar nəyə lazımdır? Baş nazirləri Paşinyan deyir ki, “Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın olmayacaq”. Keçmiş prezident Serj Sarkisyan da bunu təkrar edir. Ehtiyatda olan polkovnik

Hərbi və siyasi ekspertlərdən hərbi əməliyyatlara başlamaq çağırışı

Şair Ramaldanov: “Yumruğumuzu vurub məsələni həll etməliyik, başqa yol yoxdur”
Nəzakət Məmmədova: “Hərbi əməliyyatlara başlamaq lazımdır, müharibə variantında Ermənistanın Azərbaycan ordusu qarşısında duruş gətirmək imkanları yoxdur”

hesab edir ki, Azərbaycan artıq gözləmə mövqeyindən əl çəkməlidir. Biz nəyi gözləyirik? Nə qədər gözləyəcəyik? Artıq Ermənistan tez-tez qeyd etdiyim fikirləri ifadə etməklə bizdə müəyyən bir şəkildə vərdis yaratmaq istəyir ki, artıq Qarabağ Azərbaycanın deyil. Digər tərəfdən beynəlxalq qurumlarda bunu tez-tez səsləndirməklə onları da buna vərdis etməyə çalışırlar. Biz isə bəyanat verərək oturmaq gözləyirik. Nəyi gözləyir-

rik? Ya yumruğumuzu vurub, məsələni həll etməliyik, ya da başqa yol yoxdur. Bizim gücümüz də, iradəmiz də, silahımız da var. Biz birlikdə öz torpaqlarımızı işğalçıdan azad edərək qələbə bayrağını bərpa olunmuş sərhədlərimizə sancmalıyıq. Başqa yolumuz yoxdur”.

Siyasi ekspertlər də Ermənistanın və Minsk Qrupunun Azərbaycan üçün hərbi əməliyyatlara başlamaqdan başqa yol qoymadığını bildirirlər. Po-

litoloq Nəzakət Məmmədova “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, hərbi əməliyyatlara başlamaq lazımdır, müharibə variantında Ermənistanın Azərbaycan ordusu qarşısında duruş gətirmək imkanları yoxdur. Azərbaycan ordusu həqiqətən çox güclənib. Bunu sübut edən çoxsaylı faktorlar mövcuddur. Eyni zamanda Ali Baş Komandan da daim əminliklə bunu çıxışlarında vurğulayır. Azərbaycan ordusunun güclü olması beynəlxalq hesabatlarda

da öz əksini tapıb. Ermənistan bu məsələdən xüsusi təşviş hissi keçirir: “Məsələn, Amerika Erməni Milli Assambleyası və başqa diaspora təşkilatları dəfələrlə ABŞ Konqresinə, Ağ Evə müraciət edərək regionda hərbi paritetin Azərbaycanın xeyrinə pozulduğu barədə həyəcan təbili çalıblar və ABŞ-ı Ermənistanla silah satışına təşviq etməyə çağırıblar. Azərbaycan ordusunun şəxsi heyəti, silah arsenalı, büdcəsi Ermənistan ordusunun bu im-

kanlarından dəfələrlə böyükdür. Məsələn, 2019-cu il üçün Azərbaycanın hərbi büdcəsi 3 milyard 37 milyon manatdır, Ermənistanın hərbi büdcəsi isə 625 milyon dollardır. 2019-cu ilin ilk 6 ayı üçün qiymətləndirmədə Global Firepower Azərbaycan ordusunu hərbi qüdrətinə görə 137 ölkə arasında 64-cü yerə layiq görüb ki, bu da Cənubi Qafqaz orduları arasında ən güclüsüdür. Gürcüstan 85-ci, Ermənistan 96-cı yerdədir.

Azərbaycanın 30-dan çox ölkə ilə hərbi-texniki əməkdaşlıq barədə sazişi var ki, onların başında bildiyimiz kimi Rusiya, Türkiyə, İsrail, Çin gəlir. 2009-cu ilin dekabrında Azərbaycanla Türkiyə arasında hərbi yardım haqda müqavilə imzalanıb. Ümumiyyətlə, ölkələrimiz arasında 100-dən artıq hərbi əməkdaşlıq sazişi mövcuddur. Azərbaycan bütün bunları və digər faktorları nəzərə alaraq çəkinmədən hərbi əməliyyatlara başlaya bilər. Bu dəfə Ermənistanın Azərbaycan üzərində döyüş meydanında uğur əldə etmək şansı sıfıra bərabərdir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Gürcüstanda müharibə olarsa, soydaşlarımızı necə qoruyacağıq...

Gürcüstan-Rusiya münasibətləri getdikcə gərginləşir. Buna səbəb də “Cənubi Osetiya Respublikası” ilə rəsmi Tiflisin növbəti dəfə üz-üzə gəlməsidir. Gürcüstanın qondarma rejimlə inzibati sərhədə yaxın Çorçana kəndində polis postu yerləşdirməsi Kremli də ciddi narahat etməyə başlayıb.

Hətta rus telekanallarında mümkün müharibə variantlarından söz açılır. Gürcüstan hökuməti “Cənubi Osetiya Respublikası”nı yerində otuzdurmaq üçün hərəkətə keçsə, heç şübhəsiz ki, qarşısında orada separatçı rejim yaradan Rusiyayı görəcek.

Gürcüstan-Cənubi Osetiya gərginliyi Azərbaycanı da ciddi narahat edir. Buna səbəb də oradakı soydaşlarımızın taleyidir. Rusiya 11 il öncəki kimi Gürcüstan ərazilərinə təcavüz edərsə, oradakı soydaşlarımız da ciddi zərər görə bilərlər. Belə olacağı təqdirdə, Azərbaycanın onları qorumasının vacibliyi önə çıxacaq. Bunu isə necə et-

məklə bağlı müxtəlif mövqələr səslənir.

“Borçalı” Cəmiyyətinin sədri Zəlimxan Məmmədli durumu bu cür analiz edir: “Xalqımız soydaşlarımızın yanında olmalıdır. Hər halda bu məsələdə Gürcüstanın yanında olacağıq. Bu belə də olmalıdır. Təəssüf ki, Cənubi Qafqazda siyəsin yerini pul tutur. Bu, çox qorxulu tendensiyadır. Gürcüstanın BMT tərəfindən təsbit olunmuş sərhədləri var. O sərhədləri soydaşlarımız da, dövlətimiz də tanıyır. Onun sərhədlərinə Rusiya təcavüz edərək işğal həyata keçirib. Gürcüstan öz ərazisində post da qura, başqa hərəkətlər də edə bilər. Orada bir başqasını

aşağılamaq, məhv etmək yoxdursa, ora Rusiyanın müdaxilə etməsi mümkünsüzdür. Cənubi Osetiya və Abxaziya separatçıdır, Rusiyanın tabeçiliyindədirlər. Şimal qonşumuz bölgəyə müdaxilə etmək üçün fərsətlər axtarır. Hesab edirəm ki, Gürcüstanın Avropa ilə qurduğu münasibətlər bu ölkənin dəstəyini daha da gücləndirəcək. Rəsmi Tiflisin yanında olmaq Azərbaycanın əsas vəzifələrinə biridir. Baxmayaraq ki, hazırkı gürcü iqtidarının ölkəmizə qarşı münasibəti o qədər də xoş deyil. Gürcüstan-Azərbaycan münasibətləri pisləşsə, mənə elə gəlir ki, başqa düşməne ehtiyac yoxdur, onlar yetərlər”.

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə: “Gürcüstanın separatçı Cənubi Osetiya ilə sərhəddə ciddi problemləri-

nin yaranması, əsasən, Sxinvali-Moskva tandeminin nəticəsidir. Osetiya tərəfi daima sərhədi Gürcüstanın içərilərinə çəkməklə məşğul olub. Son iki ildə bu daha da qabarıq vəziyyətdədir. Moskva və Suxumi tərəfi, həmçinin sərhəd kəndlərində gürcülərə qarşı diskriminasiya siyəsi həyata keçirməklə buradan gürcülərin köçürülməsinə nail olub. Bunun qarşısını almaq üçün Tiflisin sərhəddə postlar qoyması qanunidir və burada münaqişəni qızışdıracaq addımlar atmır. Əsl münaqişəni qızışdırın məhz Suxumi tərəfidir. Ümumiyyətlə, Rusiya Gürcüstanda son etiraz aksiyalarından sonra bu ölkəyə təzyiqləri artırıb. 2008-ci il müharibəsindən sonra daha təhlükəli vəziyyət yaranıb. Suxumi tərəfi gürcü postlarına hücum edə bilər. Bu da yeni müharibə demək-

Zəlimxan Məmmədli: “Xalqımız soydaşlarımızın yanında olmalıdır”
Məhəmməd Əsədullazadə: “Onların müdafiəsinə ilk növbədə rəsmi Tiflis məsuliyyət daşıyır”

dir. Son illərdə ABŞ-ın NATO çətiri altında bu ölkədə mütemadi təlimləri və sonra ABŞ bazasının burada yerləşdirilməsi planı Moskvanı hərəkətə gətirib. Ona görə də Moskva provokasiyaya əl atıb. Yeni müharibə lokal ola bilər. Geniş miqyasda müharibənin başlanmasını gözləmirəm. Əgər, fərqli ssenari olarsa, burada yaşayan soydaşlarımız dəstəyimiz humanitar yardımlar ola bilər. Onların müdafiəsinə ilk növbədə rəsmi Tiflis məsuliyyət daşıyır. Əgər, böyük mühari-

bə qaçqın axınına gətirib çıxarsa, təbii ki, qəbul edə bilərik. Amma, belə bir problemi gözləmirəm. 2008-ci il müharibəsində Azərbaycan kifayət qədər Gürcüstanı, hərbi istisna olmaqla, bütün köməkləri göstərdi. Ümumiyyətlə, Cənubi Qafqazda geosiyasi vəziyyət mürəkkəbdir. Gürcüstan tərəfi Moskvanın daima təzyiqləri ilə üzvləşəcək. Abxaziya və Cənubi Osetiya istiqamətində lokal döyüşlər də mümkündür”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Başsağlığı qanunu haqda

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Ölmək ölməkdir, xırıldamaq nə deməkdir?"
 (ata sözü)

Camaat istədiyi şəxsi hakimiyyət orqanlarına seçməkdə çətinliklər çəkir, bu yandan hökumət də onlara uşağa Seçki adı qoymağı qadağan edibdir. Bəs indi uca millət neyləsin, saqqız alıb çeynəsin? İtə-pişiyə necə, Seçki adı qoymağa icazə varmı? Təsəlli üçün. Sezen Aksu xanımın uzaq 90-larda oxuduğu bir mahnıda deyilən kimi: "Bir kedim bele yok, anlayormusun?". Əslində o vaxt camaatın pişiksiz qalmaqda AXC-Müsavat cütliyünün böyük rolu olmuşdu, üstündə çox dayanmaq istəmirəm, mənsiz də bu temanın böyük sənətkarları vardır.

Tək seçki deyil, hüquqi dövlətin başqa bir sütunu olan mülkiyyət məsələsində ciddi problemlər yaşayırıq. Keçən illərdə hökumət jurnalistlərə ev vermişdi, indi isə deyir o evlərə mülk kağızı almaq olmaz, çünki ev... dövlətin mülkiyyətidir. Əcəb hədiyyədir. Ancaq zamanın tələblərinə tam uyğundur. Bu dəqiqə dünyada çox şeyi adama bu cür bağışlayır, hətta satırlar. Məsələn üçün, götürək elə ağıllı telefonları. Sən bunu pul verib alsan da proqram təminatı, yaddaşı-zadı həmin satıcı şirkətin hardasa yerləşən "buldunda", yaddaş serverlərində-filanda olur. Həmin gözə-görünməz iplərlə səni tora salır, yediyin-içdiyindən geydiyinə, gəzdiyini yerdən arzularına qədər hər şeyə nəzarət edirlər. Loru dildə desək, telefonu həm sən işlətməmiş olursan, həm də Stiv Cobsun, Mark Zukerberqin, nə bilim, başqa hansısa Stivin yetimləri işlədir.

Dövlətimizin KİVDF xətti, siyahısı ilə jurnalistlərə verdiyi evlər də, bax, belə ağıllı evlər sayılmalıdır. Eyni zamanda jurnalistlərin təkidlə kupça-muqça istəməsi anlaşılır. Axı Vüqar müəllim aydın dedi ki, bu evlər dövlətə məxsusdur. Siz də hamınız, məşallah, dövlətçiliyə sədəqət ruhunda böyüyən, yüksələn insanlarsınız. Ev dövlətimizə məxsusdursa, elə sizə də məxsusdur! Dövlət bizim deyilmi? Hansısa kağızla bunu yaddaşa verəndə nə olacaq? Bizə yaramaz. Dövlətçilik məhəbbəti, vətən sədəqəti sellüüləzlə, möhürlə, ştamppla təsdiqlənməz. Şair demişken, Azərbaycan deyiləndə ayağa dur ki, Ana yurdun üreyinə toxuna bilər! Dur, otur. Həm də idman eləyərən. Nemət müəllim vaxtilə bizə bu cür gimnastika təlimi keçmişdi, anlamadıq.

Başqa bu cür anlaşılmazlıq deputatlar Bəxtiyar müəllimlə Səyavuş müəllim arasında yaşandı. Səyavuş müəllim deyir, qanun hazırlayıq, "Azərbaycan" qəzetində başsağlığı dərci qadağan olunacaq. Qəzetin redaktoru Bəxtiyar müəllim isə bu qanuna qarşı çıxır, deyir, qəzeti o elanların hesabına saxlayıram. Deyir, nə qədər çox məmur və onların qohumları ölsə qəzetimizin gücü artır, işçilər evə əppək aparır, səhifələr çoxalır və sairə.

Olduqca mürəkkəb məsələdir. İlk növbədə ona görə ki, Bəxtiyar müəllimi yas yerindən çörək qazanmaqda suçlayan Səyavuş müəllim elə o intervüsünün axırında Allahşükür müəllimi yubileyi münasibətilə haqlı olaraq təbrik eləmişdi. Bəs bu necə olur? Axı Allahşükür müəllimin idarəsi də elə sevgili xalqımızı o biri dünyaya yola salmaq mərasimlərindən gələn gəlirlər hesabına yaşayır. Təbii, tam yox, orda da dövlətçilik yardımları var, hətta bizdə hökumət mollalara məşin verir, ancaq jurnalistlərin təcrübəsi göstərir ki, ən yaxşısı şəriksiz qazandır, yəni axirətdən gələn puldur. İndi Səyavuş müəllimin məntiqindən belə çıxır ki, mollaya nəzir, dua pulu vermək müstəhəb, savabdır, lakin jurnalistin ölü elanı verib qazanması məkr və hətta həramdur!?

Problem təkə bununla bitmir. "Azərbaycan" qəzeti Milli Məclisin orqanıdır, orda qəbul olunan qanunlar bu qəzetdə dərc olunanda qüvvəyə minir. Böyük ehtimalla ölümlər də axirətə məhz bu qəzetdə çıxan başsağlığı elanını apararaq öldüklerini sübut edir və cənnət çaylarında yaxtaya, hurilərin qanadına, qısa, hara lazımdırsa, nəyə layıqdırlarsə ora minirlər. Yoxsa çətinidir. Düənə saytlarda cəzən Cavan Zeynallının öldüyü yazılmışdı, sənətkar sübut edə bilmirdi ki, sağdır. Arayış, elan, möhürlü sənəd lazımdır. Həm də başsağlığını qadağan edən qanun "Azərbaycan" qəzetinin gələcəkdə çapına əngəl törədəcəksə, bəlkə Bəxtiyar müəllim uzaqgörənlik edib bunu indidən çap eləməsin, qanun da qüvvəyə minməsin? Toyuq əvvəldir, yoxsa yumurta elmi dartışmasına bənzəyir.

Gördüyünüz kimi, adi problem deyildir.

Oktabrın 1-də Ermənistan-da keçiriləcək Avrasiya İqtisadi Birliyinin növbəti sammiti ərəfəsində İrəvan-Moskva münasibətlərində gərginliklər yaşanır. Xüsusilə də Vladimir Putinin həbsdə olan eks-prezident Robert Köçeryana yubiley təbriki göndərməsi Ermənistandakı anti-Rusiya meyillərini gücləndirib.

bəzi qərarlar qüvvəyə minəcək, ona görə də bahalaşmaya hazırlaşmaq lazımdır.

Ermənistanın İrandakı səfiri Artaşes Tumanyan isə Tehranda, eyni zamanda Türkmənistanla qaz anlaşması əldə etməyə və Rusiya təsirindən qurtarmağa çağırıb. Səfir deyib ki, Rusiya İranın Ermənistan bazarına

motivlərlə təqib olunduğuma görə alışıram. Qaçqınlığın müxtəlif növləri var. Məsələn, mühərribə qaçqını kimi. Amma mən əvvəlcədən keçmiş siyasi məhbus kimi siyasi sığınacaq almağa çalışırdım". Şişkin Ermənistanla 6 ay bundan əvvəl - 2019-cu ilin 22 yanvarında gəlib. Onun sözlərinə görə, son

qeyd edən Köçeryana məktubunda Cənubi Qafqazda "təhlükəsizlik və sabitlik" məsələlərinə toxunmasının boş yerdən olmadığını qeyd edib. Qrupun fikrincə, Cənubi Qafqazda balans dedikdə məhz Ermənistanın ordu təchizatında və silahlanmada Azərbaycanla balans əldə etməsi düşünülür. "Dəqiq an-

Avrasiya İqtisadi Birliyinin İrəvan sammiti təxirə düşə bilər

Rusiya Ermənistan hakimiyyətinin tələb etdiyi şəxslərin ekstradisiyasından imtina etdi; Ermənistan isə bunun əvəzində Rusiya müxalifətçisinə qucaq açdı

Yerli media İrəvandakı sammit öncəsi yaranmış vəziyyətdən xüsusi narahatlığını və narahatlığını etiraf etməkdədir. Ermənistan rəhbərliyi həm də buna görə sarsılıb ki, Rusiya prezidenti səfər çərçivəsində həbsxanadakı dostu Robert Köçeryana baş çəkmək niyyətindədir. Ermənistan mediası yazıb: "Əgər Putinin şərti yerinə yetirilməyəcəksə, sammit Moskva keçirilə bilər. Və ümumiyyətlə, Köçeryanın məsələsini həll etmək üçün Rusiya Ermənistanla 10 gün vaxt verib".

Paşinyan ona verilən 10 gün ərzində "səhv"ini başa düşüb Köçeryanı həbsdən azad etməlidir. Əks təqdirdə, ya Putin onunla həbsxanada görüşməyə israr edə, ya da ümumiyyətlə, İrəvana gəlməkdən imtina edib, iclasın Moskvada keçirilməsi təşəbbüsünü qaldıra bilər. Hər iki halda Paşinyan zərbə almış olacaq. Bu arada məlum olub ki, Köçeryanın və onunla birgə ittiham olunanların ilk məhkəmə iclası 12 sentyabra təyin olunub. Ermənistanın Apelyasiya Məhkəməsi isə istintaq orqanı tərəfindən Köçeryanın hüquqlarının pozulması faktını təsdiqləyib. Bu mənada mümkündür ki, eks-prezidentlə əlaqədar növbəti dəfə həbs-qətimkan tədbiri dəyişdirilsin.

Ermənistanda isə anti-Rusiya meyilləri artıq küçə etirazları səviyyəsində deyil, rəsmi səviyyədə eşidilir. Ermənistan xarici işlər nazirinin müavini Şavarş Köçeryan bəyan edib ki, Rusiya Ermənistanla qarşı diskriminasiya siyasəti yürüdü. Diplomata bunu deyərək Ermənistan vətəndaşı olan sürücülərin Avrasiya İqtisadi Birliyinə daxil olan ölkələrin ərazisində hüquqlarının olması ilə bağlı anlaşmaya diqqət çəkib. "Yeni Müsavat" erməni mediasına istinadən bu barədə xəbər verir. Köçeryan bildirib ki, artıq Ermənistan 3 ildir problemin həllinə çalışır, ancaq Moskva bununla bağlı addım atmır.

Ermənistanda hətta keçmiş hakimiyyət Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzv olduğuna görə də tənqid edilir. Serj Sərkisyanın bununla bağlı verdiyi qərarın ildönümü "utandırıcı tarix" kimi xatırlanır. Erməni ekspert Qaqik Makaryan deyib ki, 2020-ci ilin yanvarından Ermənistanla Avrasiya İttifaqı arasında imzalanmış

daxil olmasını istəmir.

Rəsmi Moskva Ermənistanla ittiham olunan bir sıra şəxsləri İrəvana verməkdən də imtina edir. Xüsusilə də KTMT-nin keçmiş baş katibi general Yuri Xaçaturovun cəzalandırılmasından sonra Rusiya öz adamlarını qorumağa qərar verib ki, bu da İrəvanda etirazları artırıb. Rusiyanın Ermənistandakı səfiri Vardan Toqanyan isə təsdiq edib ki, ittiham olunan keçmiş müdafiə naziri Mikael Arutyunyan Rusiya vətəndaşıdır və Moskva onu İrəvana verməz. Ermənistanda barəsində cinayət işi başlanan "Ketrin qrup" şirkətinin başçısı Miqrən Poqosyana gəldikdə, səfir deyib ki, Rusiyanın onu ekstradisiyası edib-ətməyəcəyi bəlli deyil. Avqust ayında Moskva Poqosyanı İrəvana verməkdən imtina etmişdi. Onun da Rusiya vətəndaşı olduğu barədə məlumatlar var.

Rəsmi İrəvan da Moskva "direnş" göstərir. Belə ki, Ermənistanın Miqrasiya Xidməti Rusiya müxalifətçisi, ultrasağçı radikal Vitali Şişkinə qaçqın statusu və sığınacaq verib. Xidmətin bu barədə bəyanatında deyilir ki, Rusiya Federasiyasına qaytarılacağı təqdirdə Şişkinin həyatına real təhlükə yarana bilər. Şişkin özü isə bu haqda belə deyib: "Mən Ermənistanda qaçqın statusunu Rusiyada siyasi

dəfə Ermənistanda 2011-ci ildə olmuşdu və o vaxtdan bəri ölkə xeyli dəyişib. Şişkin 2019-cu ilin yanvarında həbsxanadan çıxan kimi Ermənistanla gəlib. Özünün dediyinə görə, siyasi motivlərlə həbs olunaraq 4 il həbsxanada saxlanıb. Şişkinin dediyinə görə, ona hazırda Rusiyada axtarış elan olunub. Lakin Ermənistan Baş Prokurorluğundan bildirib ki, Siskin bu axtarış əsasında aşkar olunub həbs edilmediyinə görə, onun təslim edilməsi barədə heç bir ölkədən müraciət olunmayıb.

Politoloq Yervand Bozoyan da etiraf edib ki, "Ermənistan - Rusiya münasibətlərində gərginlik müşahidə olunur". Onun sözlərinə görə, il yarım ərzində hakimiyyətlər iki ölkə arasında inam defisitinin mövcudluğunu nümayiş etdirirlər.

Öz növbəsində Ermənistan XİN-in rəsmisi Ş.Köçeryan erməni deputatları sürücülərin problemlərini rusiyalı həmkarları ilə müzakirə etməyə çağırıb. O, parlamentdəki çıxışında deyib ki, Rusiya Ermənistan vətəndaşı olan sürücülərə qarşı maneələri aradan qaldırmalıdır.

İstiPress-in məlumatına görə, özünü "Alternativ layihələr qrupu" kimi təqdim edən ekspertlər icması "tert.am"-da dərc etdiyi şərhində Rusiya liderinin 65 yaşını həbsxanada

lamlayıq ki, Cənubi Qafqazda "təhlükəsizlik və sabitliyin" pozulması bizim üçün dəhşətli itki deməkdir. Ermənistan başa düşməlidir ki, biz bu cür ssenarinin baş yerməsinə imkan yaramaz, - deyərək ekspert qrupu Putinin məktubunu şərh edir. 1920-ci ilin əvvəlində Göyçə və Zəngəzur Bakının de-fakto və de-yuro nəzarətində idi, Həbib bəy Sarımovun ordusu İrəvana doğru irəliləyirdi.

Erməni ekspertləri qorxuya salan məhz bu məqamdır. Onların fikrincə, Rusiya belə variantda Ermənistanın yalnız Qarabağdan çıxması ilə razılaşmayacaq - Zəngəzur, Göyçə və İrəvan kimi tarixi Azərbaycan torpaqlarının həqiqi sahibinə qaytarılmasına çalışacaq.

Hətta Paşinyana çox yaxın olan erməni KİV-ləri belə Ermənistan baş nazirini Putinlə dil tapmağa çağırırlar. Məsələn, "1in.am" portalı siyasətçi Qarnik Marqaryanın bu sözlərini dərc edib: "Rusiya güclü dövlətdir, biz çox şeyə ondan asılıyıq, ondan bütünlüklə imtina edə bilmərik. Rusiya ilə münasibətə getmək doğru deyil, hətta Tramp buna getmir. Nikol Paşinyan yol tapıb münasibətləri düzəltməyə çalışmalıdır".

□ E.PAŞASOY,
 "Yeni Müsavat"

Sentyabrın 3-də prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşevi qəbul edib. Azərbaycan prezidentinin rəsmi internet saytının məlumatına görə, görüşdə Azərbaycanla Rusiya arasında ikitərəfli münasibətlərin siyasi, iqtisadi, təhlükəsizlik və bütün digər sahələrdə uğurla inkişaf etdiyi qeyd edilib, iki ölkənin dövlət başçıları arasında səmimi münasibətlərin əlaqələrin inkişafındakı rolu vurğulanıb.

N.Patruşevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin səfəri zamanı ekstremizmə, terrorçuluğa qarşı mübarizə ilə bağlı qanunvericilik və əməkdaşlıq məsələlərinin müzakirə ediləcəyi bildirilib və bu səfərin münasibətlərimizin daha da inkişaf etdirilməsi işinə töhfə verəcəyinə əminlik ifadə olunub.

Azərbaycan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Ramil Usubov da Nikolay Patruşevi qəbul edib. "Report"un məlumatına görə, görüşdə terrorçuluq və ekstremizmlə mübarizə məsələləri, habelə iki ölkə arasında kibertəhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub.

R.Usubovu hazırkı vəzifəyə təyin olunması münasibətilə təbrik edən qonaq iki ölkə arasında təhlükəsizlik şuraları və güc qurumları xətti ilə əməkdaşlığın bundan sonra da inkişaf etdiriləcəyinə əmin olduğunu bildirib.

"İki ölkənin bir sıra nazirlik və idarələrin ekspertləri arasında keçirilən məsləhətləşmələr zamanı terrorçuluq və ekstremizmlə mübarizə sahəsində qanunların təkmilləşdirilməsinə, habelə informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunmasında əməkdaşlıq məsələlərinə xüsusi diqqət yetirilib", - deyərək Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının məlumatında qeyd olunub.

Rusiyalı qonaq həmçinin iki ölkə arasında iqtisadi və humanitar əməkdaşlığın da sürətlə inkişaf etdiyini deyib. O, Rusiya-Azərbaycan dövlət sərhədində müştərek infrastruktur layihələrinin və hərbi-texniki əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Qeyd edək ki, avqustun 12-də N.Patruşev Ermənistan səfəri etmişdi. Maraqlıdır ki, erməni mediası bu günədək Rusiya rəsmisinin İrəvan səfərində nələrin müzakirə edildiyindən xəbərsiz olduqlarını bildirirlər. Patruşevin Bakıya səfəri ilə bağlı da detallı məlumatlar verilmir.

Azərbaycanın keçmiş Xarici İşlər naziri Tofiq Zülfüqarov "Amerikanın Səsi"yə bildirdi ki, Patruşevin səfəri Ermənistan-Azərbaycan cəbhəsin-

İrəvana səfərləri vasitəsilə Köçəryanı həbsdən azadlığa çıxmasına nail olmaq istəyir. Paşinyan Köçəryan məsələsində Kremlin təzyiqləri ilə üz-üzə qalsa da, eks-prezidenti azad etməklə "Qarabağ klani"nin əlini gücləndirmək istəmir. Ancaq Paşinyanın Kremlin Köçəryan məsələsində təzyiqlərinə hansı həddə qədər dözəcəyi sual altındadır".

E.Şahinoğlunun sözlərinə görə, Patruşevin İrəvan səfəri Ermənistanın indiki hakimiyyətinin maraqlarına cavab vermədiyi aydındır. "Amma TŞ katibinin Bakıda müharibənin qarşısını almaq çağırışları da Azərbaycanın maraqlarına cavab vermir. Kremlə bölgədə sakitlik lazımdır. Ancaq torpaqların işğalının davamına şərait yaradan sakitlik Azərbaycanın

Patruşevin Bakı səfəri - Rusiya Qarabağda müharibə başlamasını niyə istəmir?

Ermənistanın baş naziri hərbi əməliyyatları bəhanə edərək Qərb siyasətini daha da fəallaşdırmaq və Rusiyadan uzaqlaşmaq istəyir; **politoloq:** "Kremlə bölgədə sakitlik lazımdır, amma..."

də gərginliyin artdığı bir vaxta təsadüf edir. Onun sözlərinə görə, Ermənistan rəhbərliyinin bu cür siyasəti hərbi əməliyyatların bərpasını real edir. "Hiss olunur ki, Patruşevin səfəri vacib və ciddi bir səfərdir. Ən əsas da Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin gərgin halını nəzərə alsaq, hiss olunur ki, vacib mövzulara həsr olunan bir səfərdir. Bir də qeyd etmək lazımdır ki, Ermənistanın baş naziri Paşinyanın bu ilin yayından başlayan təhdidədi siyasəti Rusiyanın ciddi şəkildə narahat etməyə bilmez. Çünki Ermənistan rəhbərliyinin bu cür siyasəti hərbi əməliyyatların bərpasını çox real edir. Hiss olunur ki, Paşinyanın əsas məqsədi hərbi əməliyyatlardan bəhanə kimi istifadə edərək qərb yönümlü siyasətini daha da fəallaşdırmaq istəyir. Ermənistan rəhbəri həm də onu qəbul etməyən Rusiya rəhbərliyinin himayəsindən uzaqlaşmaq istəyir", - deyərək Zülfüqarov vurğulayıb.

"Atlas" rəhbəri səfərlə bağlı rəsmi məlumata istinad edərək bildirdi ki, Patruşev qeyd olunan mövzuları detallı şəkildə Ramil Usubovla müzakirə edib: "Əvvəllər Nikolay Patruşev Moskvada və Bakıda məlum mövzuları Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyevlə müzakirə edirdi. Təhlükəsizlik Şurasının işlərini Ramil Usubova təhvil verən Ramiz Mehdiyev artıq Patruşevlə görüşünə ehtiyac qalmayıb".

Bəs Patruşev hansı məsələləri müzakirə etmək üçün Bakıya gəlib? E.Şahinoğlunun qənaəti belədir: "Birincisi, Patruşev ilde bir dəfə həm Azərbaycana, həm də Ermənistanla səfər edir və rəsmi xəbərlərdə müzakirə mövzuları deyir. Buna baxmayaraq, bəzən Patruşev hansı mövzulara üstünlük verdiyini üstüörtülü açıqlayır. Məsələn, Patruşev 2017-ci ilin aprelin 10-da Bakıya səfəri zamanı belə bir cümlə işləmişdi: "Əlaqələri-

mizin inkişafında təhlükəsizlik məsələlərinin rolu böyükdür. Təhlükəsizlik təmin olunarsa iqtisadi, mədəni və bütün digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişafında hər hansı bir problem ola bilməz". Belə görünür ki, Kreml iki il əvvəl də, indi də Azərbaycanla əməkdaşlıqda təhlükəsizlik məsələsini bütün digər mövzuların önündə qoyur. Bəlkə də bu, Rusiyanın rəsmi Bakıya "müharibəyə başlamayın" mesajıdır ki, bu fikri Patruşev qapalı görüşlərdə Azərbaycan rəsmilərinin diqqətinə çatdırır. Patruşevin avqustun 12-də İrəvana səfəri də bu məsələ ilə əlaqəli olub.

E.Şahinoğlu xatırladı ki, Patruşev vaxtilə Rusiya kəşfiyyatına da başçılıq edib: "O, Azərbaycandakı və Ermənistanıdakı vəziyyət haqqında kifayət qədər kəşfiyyat məlumatlarına malikdir. Üstəgəl, Putinin ən yaxın adamlarından və bir sıra hallarda Kreml sahibinin xüsusi mesajlarını çatdırmaq üçün bu və ya digər ölkəyə səfər edir. Rusiya bölgədə müharibənin əleyhinədir. Ancaq Kreml onu da müşahidə edir ki, birincisi, Ermənistanın baş naziri Paşinyanın Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqındakı məntiqsiz fikirləri bölgədə müharibə riskini artırır. İkincisi, rəsmi Bakı

marlaqlarına cavab vermir. Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibinin Azərbaycana hər səfəri bir maraqlı təsadüflə və ya gerçəkliklə də yadda qalır. Patruşev hər dəfə Bakıda olanda Azərbaycan-Türkiyə hərbi əməkdaşlığına yönəlik hansına önəmli hadisə baş verir. Məsələn, 2017-ci ilin aprelinde Patruşev Bakını tərk etdikdən dərhal sonra Türkiyə Herbi Dəniz Qüvvələrinin komandanı Azərbaycana səfərə gəldi. Türk generalı Bakıya səfəri ona işarə idi ki, Türkiyə Azərbaycan hərbinin müxtəlif istiqamətlərində inkişafı məsələlərində dəstəyini əsirgəməyəcək. Patruşevin budəfəki səfəri də Azərbaycanla Türkiyənin hərbi hava qüvvələrinin birgə "TurAz Qartalı - 2019" taktiki-uçuş təlimlərinə təsadüf edib. Bu dəfə də Türkiyədən Azərbaycana yüksək rütbəli generallar gəlib. Əgər Rusiyadan təhlükəsizliklə bağlı Bakıya gələn heyətlərin səfərləri hansısa mövzuda xəbərdarlıq mahiyyəti daşıyarsa, Türkiyədən Bakıya gələn heyətlərin məqsədi ikitərəfli strateji əməkdaşlığın inkişafına və Azərbaycanın təhlükəsizlik imkanlarının artmasına xidmət etməkdir".

marlaqlarına cavab vermir. Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibinin Azərbaycana hər səfəri bir maraqlı təsadüflə və ya gerçəkliklə də yadda qalır. Patruşev hər dəfə Bakıda olanda Azərbaycan-Türkiyə hərbi əməkdaşlığına yönəlik hansına önəmli hadisə baş verir. Məsələn, 2017-ci ilin aprelinde Patruşev Bakını tərk etdikdən dərhal sonra Türkiyə Herbi Dəniz Qüvvələrinin komandanı Azərbaycana səfərə gəldi. Türk generalı Bakıya səfəri ona işarə idi ki, Türkiyə Azərbaycan hərbinin müxtəlif istiqamətlərində inkişafı məsələlərində dəstəyini əsirgəməyəcək. Patruşevin budəfəki səfəri də Azərbaycanla Türkiyənin hərbi hava qüvvələrinin birgə "TurAz Qartalı - 2019" taktiki-uçuş təlimlərinə təsadüf edib. Bu dəfə də Türkiyədən Azərbaycana yüksək rütbəli generallar gəlib. Əgər Rusiyadan təhlükəsizliklə bağlı Bakıya gələn heyətlərin səfərləri hansısa mövzuda xəbərdarlıq mahiyyəti daşıyarsa, Türkiyədən Bakıya gələn heyətlərin məqsədi ikitərəfli strateji əməkdaşlığın inkişafına və Azərbaycanın təhlükəsizlik imkanlarının artmasına xidmət etməkdir".

marlaqlarına cavab vermir. Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibinin Azərbaycana hər səfəri bir maraqlı təsadüflə və ya gerçəkliklə də yadda qalır. Patruşev hər dəfə Bakıda olanda Azərbaycan-Türkiyə hərbi əməkdaşlığına yönəlik hansına önəmli hadisə baş verir. Məsələn, 2017-ci ilin aprelinde Patruşev Bakını tərk etdikdən dərhal sonra Türkiyə Herbi Dəniz Qüvvələrinin komandanı Azərbaycana səfərə gəldi. Türk generalı Bakıya səfəri ona işarə idi ki, Türkiyə Azərbaycan hərbinin müxtəlif istiqamətlərində inkişafı məsələlərində dəstəyini əsirgəməyəcək. Patruşevin budəfəki səfəri də Azərbaycanla Türkiyənin hərbi hava qüvvələrinin birgə "TurAz Qartalı - 2019" taktiki-uçuş təlimlərinə təsadüf edib. Bu dəfə də Türkiyədən Azərbaycana yüksək rütbəli generallar gəlib. Əgər Rusiyadan təhlükəsizliklə bağlı Bakıya gələn heyətlərin səfərləri hansısa mövzuda xəbərdarlıq mahiyyəti daşıyarsa, Türkiyədən Bakıya gələn heyətlərin məqsədi ikitərəfli strateji əməkdaşlığın inkişafına və Azərbaycanın təhlükəsizlik imkanlarının artmasına xidmət etməkdir".

Bu həmin Rusiyadır ki...

Hüseynbala SƏLİMOV

Nəhayət, deyəsən, buz əridi: Minsk Qrupunun keçmiş həmsədrlerinden biri, amerikalı M.Brayza Dağlıq Qarabağla bağlı erməni baş naziri Paşinyan cənablarının son bəyanatlarına həmsədrlerin reaksiya verməsinə çox təəsüfləndiyini bildirdi.

Həqiqətən də çox haqlı iraddır. Bu müddət ərzində həmsədrler bir dəfə belə olsun, bu son bəyanatları şərh etməyə cəhd göstərməyiblər - nə Rusiya, nə də ki, digər həmsədrler, halbuki danışıqların davam etməsinə görə onlar bilavasitə cavabdehdir.

Əlbəttə, bu on illər ərzində biz həmsədrlerden elə bir fəaliyyət görməmişik ki, onlardan nəse də umaq - nahaq yere onlara Minsk Qrupunun turistləri demilər ki! Amma təsəvvür edin, Paşinyanın sürəkl bəyanatlarının fonunda, gündə bir "formul", gündə bir danışıq predmeti uydurmasının qarşılığında cəmi birçə dəfə deyilib ki, Rusiya və Fransa prezidentləri Dağlıq Qarabağ məsələsinə də müzakirə ediblər...

Xüsusən də Rusiyanın məsələyə münasibəti maraqlıdır. Rusiya diplomatları və siyasətçiləri, elə başda prezident Vladimir Putin cənablarının özü olmaqla, eks-prezident R.Koçaryana göstərdikləri diqqətin kiçik hissəsini Dağlıq Qarabağ probleminin indiki durumuna da göstərsəydilər heç də pis olmazdı. Ermənilərin özlərinin canı hesab etdikləri Koçaryan cənablarının taleyi doğrudanmı Qarabağ məsələsindən daha önəmlidir? Biz hələ onu demirik ki, girovluqda olan azərbaycanlı D.Əsgərov da Rusiyanın vətəndaşdır və Koçaryanın məsələsinə Kremlin ayırdığı diqqətin heç olmasa, ondan biri Dilqəm də ayrılışdı bu adam indiyədək bəlkə də azadlığa çıxardı...

Ən maraqlısı bilirsinizmi nədir? O gün baxıram, Rusiya politoloqlarından biri "Ermənistanla Azərbaycan arasında hərbi toqquşma başlayarsa buna Rusiyanın cavabı nə olacaq?" sualına "2016 - cı ildə necə olmuşdusa, indi də elə olacaq!" deyər cavab verir. Maraqlı cavabdır, deyilmi?

Məntiq də budur ki, qoy, Paşinyan nə deyirsə -desin, Ermənistanın Dağlıq Qarabağa yol çəksin, Qarabağın sərəvətini talan etsin, onu özünün dilgiri Ermənistanının "bir hissəsi" elan etsin, danışıqları davam etdirmək haqqındakı çağırışlara məhəl qoymasın, amma siz yerinizdə oturun, nəse başqa bir tədbir görmək haqqında düşünməyin...

Həqiqətən də maraqlı mövqedir, amma bir daha deyirik ki, qəti təəccüblü deyil, çünki kim bilməsə də biz bilir ki, Rusiya başqa cür mövqə tutsaydı, başqa cür hərəkət etsəydi heç Dağlıq Qarabağ problemi on illərlə uzanmazdı da...

Bir daha deyirik ki, görün, Kreml Koçaryanı azad etmək üçün necə dəridən-qabıqdan çıxır! Kimdir axı Koçaryan? Azərbaycanın torpaqlarını işğal edən, əli azərbaycanlı uşaqların, qadınların və qocaların qanına boyanmış murdar bir cani! Prezidentliyi dövründə guya bu adam Rusiyanı da "əşitmirdi", Dağlıq Qarabağ problemini həll etmək üçün zərər qədər güzəştə getməyi düşünürdü! Niyə belə bir adam indi birdən-birə Kreml üçün belə əziz-xələf oldu? Cavab çox sadədir: Çünki o, itaətkar qul kimi Kremlin tapşırıqlarını yerinə yetirmişdi...

Yuqoslaviyada tökülən qanlar üçün beynəlxalq tribunal quruldu, serb əsilli müharibə caniləri mühakimə olundu! Əslində Dağlıq Qarabağdakı cinayətlərə görə Koçaryan kimi də belə aqibət yaşamağı idi, daha indi olduğu kimi, az qala, Kreml tərəfindən vicdan məhbusu, günahsız insan kimi qələmə verilməzdi!..

Amma biz nəyi qoyub, nəyi axtarıyıq? Bu Rusiya elə həmin serb canilərini müdafiə edən, Krımı, Abxaziyanı və Cənubi Osetiyanı ilhaq edən Rusiya deyilmi? Bir görün, biz kimi özümüzə darğa seçmişik? Ona görə də Rusiyadan hansısa reaksiya - filan gözləməyə, olmayacaq belə şey, çünki bütün bunların hamısı elə Rusiyanın öz oyunlarıdır...

Bəs nə edək, nə etməyə? Ümid edirik ki, bu payız bir sıra məsələlərə aydınlıq gətirəcək.

Hər şeydən əvvəl, əlbəttə ki, Dağlıq Qarabağla danışıqlarda yaranmış böhrandır - bir daha deyirik ki, Ermənistanın baş naziri danışıqları öz ənənəvi məcrasından uzaqlaşdırmaq üçün gündə bir "formul" düşünür və aydındır ki, Dağlıq Qarabağın ilhaqını "əsaslandırmaq" a yönəlmiş belə cəhdlər uzun müddət cavabsız qalmayacaq, Bakı prosesi məntiqli diplomatik istiqamətə qaytarmaq üçün bəlkə də daha təsirli üsullara əl atmalı olacaq.

Amma Rusiya, daha doğrusu, Kreml imkan verəcəkmi? Bilirsiniz, biz nə qədər ki, Qarabağı azad etmək üçün Rusiyadan icazə-izn istəyəcəyik, Qarabağ qayıtmayacaq. Bu on illər ərzində Rusiya ilə çox danışıqlar və təkliflər olub, amma hamısı da faydasız. Bundan sonra nə deyəcəyik ki?

Azərbaycanda həyata keçirilən əməkhaqqı və pensiya artımlarından sonra əhali arasında inflyasiya təşvişi müşahidə olunur. Son vaxtlar bir sıra məhsullar üzrə qiymətlərin bahalaşmasından sonra möhtəkir iş adamlarının bu prosesi davam etdirəcəyi ehtimalları daha da gücləndirib. Əhalidə sentyabr-oktyabr aylarında bahalaşma olacağına dair qorxu yaranıb.

verdi. Düzdür, rəsmi statistika orqanının açıqladığı rəqəmlərdə biz bunu görmürük, çünki Dövlət Statistika Komitəsi bir qayda olaraq real inflyasiyanı açıqlamır. Biz vaxtilə DSK ilə eyni metodologiya əsasında hesablama apararaq Komitənin real inflyasiyanı açıqladığını sübut etmişik. Buna gö-

na yönəlir və bazarda qiymətlərin buna adekvat reaksiya göstərməsinin qarşısını almaq başlıca vəzifəyə çevrilir. Çünki dövrüyyəyə tələbin şişməsinə xidmət edən amilin - yəni onun tədiyyə qabiliyyətinin güclənməsini təmin edən və buna zəmin - şərait yaranan əlavə vəsaitin daxil olması nəticəsində

məsi xeyli çətinləşib, üçüncüsü, daxili istehlak bazarına xarici təsirlər 2015-2017-ci illərdəki kimi deyil, dördüncüsü, valyuta bazarında sabitlikdir, dollar satışında təklif tələbi üstələyir, beşincisi isə, iqtisadi aktivlik qənaətbəxş səviyyədə olmasa da, passiv həddə də hesab edilmir".

Hökumət bahalaşmanın qarşısını almaq üçün nələr planlaşdırır - rəylər

Qubad İbadoğlu: "Sentyabr-aprel aylarında qiymət artımları olacaq"
Pərviz Heydərov: "İdxalda və istehsalda payı 35 faiz və yuxarı olanlar nəzarətdə saxlanılır"

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyevin sərəncamları əsasında sentyabr-oktyabr aylarında ölkədə minimum əməkhaqqı və pensiya məbləğləri artırılıb. Bu sərəncamlarla ölkədə minimum əməkhaqqının, müxtəlif sahələrdə işləyənlərin əməkhaqlarının artırılması 1 milyon 350 minədək insani əhatə edəcək. Bunlardan 1 milyonu dövlət, qalanları isə özəl sektorda işləyənlərdir.

Bundan əlavə, oktyabrın 1-dən minimum əməkhaqqının 200 manata çatdırılması 650 min nəfərin pensiyasında artıma gətirəcək. Bütün bunların təmin olunması üçün dövlət büdcəsindən 1 milyard manata yaxın əlavə vəsaitin xərclənməsinə səbəb olacaq. Bu qədər vəsaitin dövrüyyəyə daxil edilməsi, təbii olaraq, inflyasiya riskini artırır. Digər tərəfdən, cəmiyyət keçilmiş təcrübəni də nəzərə alır: Azərbaycanda bir qayda olaraq əməkhaqqı və pensiya artımlarından sonra qiymət bahalaşması müşahidə olunur.

İqtisadçı-əlim, ADR Hərəkatının rəhbəri Qubad İbadoğlu hesab edir ki, əməkhaqqı və pensiya artımlarından sonra ölkədə inflyasiya səviyyəsinin yüksəlməsi gözləniləndir: "Bunun üçün baza var artıq. Belə ki, Azərbaycanda adətən yay aylarında mövsümi amillərlə qiymətlərin enməsi müşahidə olunur. Amma bu il belə enmə olmadı, əvəzində artım baş

re də bildirim ki, inflyasiya Komitənin elan etdiyi kimi, 2,7 faiz deyil, daha yüksəkdir. Faktiki olaraq biz payıza baza qiymətləri əvvəlki illərdən daha yüksək olaraq qədəm qoymuşuq. Üstəlik, əməkhaqqı və pensiya artımlarına görə dövrüyyəyə bir neçə milyard əlavə vəsait daxil olur. Bu, istər istəməz tələbi artıracaq ki, tələbin artması da öz növbəsində qiymətlərin yüksəlməsi ilə nəticələniləcək. Azərbaycanda qiymətlərin artmasına gətirən digər faktorlar da mövcuddur - əsasən inhisarçılıq. Bu yay bir sıra mövsümi məhsullar üzrə kəskin bahalaşmaların əsas səbəbkarı məhz monopolizm oldu. Məhsul istehsalından bazara çatana qədər bir neçə əl dəyişir və qiyməti bahalaşır".

Q.İbadoğlunun sözlərinə görə, bahalaşma bu aydan başlayaraq gələn ilin aprel ayınadək davam edə bilər.

İqtisadçı-ekspert Pərviz Heydərov isə ciddi inflyasiya gözləmir: "Prezidentin həm minimum əməkhaqqı, həm də bir sıra dövlət büdcəsi təşkilatlarında çalışanların əməkhaqlarının artırılması haqda imzaladığı sərəncamların icra olunmağa başlaması nəticəsində ölkədə əslində kəskin bahalaşmanın və inflyasiya hadisəsinin baş verməsi üçün ortada heç bir daxili və xarici səbəblər yoxdur. Düzdür, sosial istiqamətdə artımlar həyata keçirildikdən sonra əsas diqqət həmişə istehlak bazarı

süni tendensiyaya geniş meydan açılır ki, bu zaman qiymətlər təbii olaraq deyil, rəqabətin olmaması və inhisar amilləri səbəbindən qalxmağa başlayır. Bu ilin əvvəlindən ölkədə həyata keçirilən sosial müdafiə xarakterli tədbirlər büdcə xərclərinin 2 milyard manatdan çox artmasına səbəb olub. Sosial artımları ödəmək məqsədilə dövrüyyəyə böyük həcmdə vəsaitlər daxil edilib ki, bunların bir qismi hələ ilin ikinci yansında da daxil olmaqda davam edəcək. Belə ki, sonuncu sərəncamlar da icra edilməyə başlandıqda, dövrüyyəyə üstəlik 1 milyard manatdan da çox vəsait daxil olacaq".

Lakin ekspert hesab edir ki, cari ildə sosial artımlarla bağlı inflyasiya təzyiqinin yaranacağı bir sıra cəhətlər baxımından gözlənilir: "Birincisi, dövrüyyəyə daxil olacaq vəsaitin həcmi ikirəqəmli bahalaşma yaratmaq həddində təhlükəli deyil. Yeri gəlmişkən, bu ilin əvvəlindən ölkədə həyata keçirilən sosial müdafiə xarakterli tədbirlər büdcə xərclərinin 2 milyard manatdan çox artmasına səbəb olub. Və sonuncu sərəncamlar da icra edilməyə başlandıqda, dövrüyyəyə üstəlik 1 milyard manatdan da çox vəsait daxil olacaq. İkincisi, ölkəyə idxalda payı 35 faizdən yuxarı olan idxalçılar, eyni zamanda istehsalda anoloji paya sahib istehsalçılar nəzarətdədir və onların qiymətləri dövlətin razılığı olmadan qaldıra bil-

P.Heydərovun fikrincə, elə şərait var ki, qiymətləri çox da basqı altında saxlamaq olmaz və bu, mümkün də deyil: "Xüsusən də iqtisadi artımla bağlı tendensiya sarıdan inflyasiyaya təsir və təzyiq elementlərini çərçivəyə almaq yolverilməzdir. Bunda ehtiyatlı olmaq lazımdır. Ancaq bazarın hər hansı bir seqmentində və yaxud da hər hansı bir zəruri istehlak malında süni qiymət artımı baş qaldırırsa, buna, sözsüz, yol verilməməlidir və verilməyəcək də... Bir məqama da toxunmaq istərdim: inflyasiya özünü dolayısı ilə iqtisadi artım göstəricisidir - buna işarədir. Söhbət normal inflyasiya göstəricisi tendensiyasından gəlir. Gəlirlər artırsa və yaxud artırılırsa, bu, iqtisadi artım üçün əlavə stimulyasiya vasitəsidir. Odur ki, gəlirlərin artması müəyyən həddə inflyasiya yaradırsa, demək, artım baş verib və ya verir. İkirəqəmli inflyasiya isə "cıziqdan çıxma" sayılır və bu, normal iqtisadi proseslərin, yəni effektiv tendensiyanın nəticəsi hesab edilmir. Azərbaycanda ikirəqəmli inflyasiya həmişə neftin dünya bazar qiymətləri düşdükdə, əhalinin gəlirləri azaldıqda baş verir və təzahür edir. Ölkəmizdə əhalinin maaş və pensiyaları artırıldıqdan sonra ciddi və kəskin şəkildə - yəni ikirəqəmli səviyyəyə heç vaxt inflyasiya baş verməyib".

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Rusiya ilə münasibətləri getdikcə gərginləşən Ermənistan rəhbərliyi özünü "qərbyönümlü" kimi göstərməyə çalışdığı bir vaxtda ABŞ-dan da sərt şapalaq alıb.

Mətbuatda yayılan məlumata görə, bu günlərdə ABŞ administrasiyası Ermənistan hakimiyyəti qarşısında hərbi kontingentin Suriyadan geri çəkilməsi haqqında tələb qoyub. Virtualaz.org xəbər verir ki, bu haqda Ermənistanda nəşr edilən "168 jam" qəzeti öz mənbələrinə istinadən bildirir. Qəzet xatırladır ki, bir neçə gün əvvəl mətbuatda müdafiə nazirinin, xarici işlər nazirinin və bir neçə səfirin iştirakı ilə bu məsələ ilə əlaqəli qapalı toplantı keçirildi. Yaxınlarda KİV-lərdə xəbər yayılıb. Lakin XİN toplantı xəbərini təzib edib.

XİN təzib etsə də, mənbələr deyiblər ki, həmin mesaj Ermənistan hakimiyyətinə 2019-cu il avqustun 12-13-də, Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşevin İrəvana səfərindən dərhal sonra çatdırılıb. Deyilənlərə görə, Patruşev Ermənistan hakimiyyətindən bunun əksini-Suriyadakı erməni hərbi kontingentinin sayının artırılmasını tələb etmişdi. Məlumatda o da deyilir ki, ABŞ Ermənistanın Suriyaya hərbi kontingent göndərməsi ilə bağlı narazılığını bu ölkənin BMT-dəki səfiri Mqer Marqaryan vasitəsilə çatdırıb. Bildirilib ki, bu məsələ Ermənistan-ABŞ münasibətlərinə zərbə vurur. Həmin mənbənin bildirdiyinə görə, əgər kontingent çıxarılmırsa, bunun ikitərəfli münasibətlərə təsiri olacaq, üstəlik, ABŞ Ermənistanı verdiyi minatəmizləyən avadanlığın Suriyada istifadə edilməsinə qadağa qoyacaq.

"Bu mesajı BMT-dəki səfir müdafiə naziri David Tonoyana və xarici işlər naziri Zöhrab Mnatsakanyana çatdırıb. Mnatsakanyan ABŞ-a necə cavab veriləcəyi barədə narahatlıq ifadə edib, nazirlər vəziyyətdən çıxış yolu axtarıblar. Çünki hər iki variantda Ermənistan üçün problem yaranaçağı qaçılmazdır. Həmin mənbələr təsdiq edir ki, sonda Tonoyan kontingentin çıxarılmasına qarşı çıxıb", - qəzet yazır.

Qeyd olunur ki, baş nazir Paşinyanın Rusiya və ABŞ-ın tələblərinə necə cavab verəcəyi məlum deyil. Ermənistan Rusiyanın tələbi ilə Suriyaya azsaylı hərbi kontingent göndərərək və ABŞ dəfələri buna qarşı öz mövqeyini bildirib.

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, belə bir durum gözlənilən idi: "Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyanın "iki stolda" oturması ona baha başa gəlməkdədir. Məhz Paşinyanın ABŞ-ın siyasətinə qarşı Moskvanın istəyi ilə Suriyaya hərbi birləşmə göndərməsi Va-

şinqtonda İrəvana qarşı sərt siyasətə səbəb oldu. Moskva bununla Paşinyanı Vaşinqtonda arzuolunmaz şəxsə çevirdi. Halbuki ABŞ Paşinyanı vasitəsilə Ermənistan da Rusiyanın mövqeyini zəiflətməli idi. Əksinə olaraq Paşinyan ölkəsində ABŞ-ın təsirini zəiflədir və Suriya məsələsində Moskvanın yanında yer alır". Siyasi şərhçi bunun Ermənistan üçün ciddi nəticələrə səbəb olacağını istisna etmir: "Çünki ABŞ Paşinyanı regional kontekstində müəyyən müsbət ümidlər gözəlçirdi. Amma Paşinyan tərsinə siyasət ortaya qoyur, işğal və ABŞ-ın maraqlarına qarşı siyasəti davam etdirir. Məhz Vaşinqtonun Ermənistanın iki şirkətini qara siyahıya alması bunun nəticəsidir. Hesab edirik ki, Paşinyanın ABŞ-a işğar səfəri öncəsi ABŞ-dan sərt tələbin irəliyə sürülməsi onun bu səfərini fiaskoya gətirəcək. ABŞ bundan sonra Ermənistan siyasətində korreklər edəcək, bu ölkəyə mədi yardımları daha da azaldacaq. Ümumiyyətlə, Paşinyan regional siyasətində Vaşinqtonun çağırışlarını qulaqardı edir. Bu, onun Rusiya tərəfindən sıxışdırılarsa, Vaşinqton tərəfindən dəstəklənməyəcəyini deməyə əsas yaradır". M.Əsədullazadə qeyd etdi ki, artıq ABŞ üçün regionda strateji önəm kəsb edən Azərbaycanıdır: "Ölkəmiz Vaşinqtonun siyasətinə qarşı addımlar atır. Ermənistan ABŞ-ın hədəfindədir. İranla əlaqələri inkişaf etdirməsi, Moskvanın siyasətini həyata keçirməsi Paşinyanın Vaşinqton tərəfindən qəbul edilməsinə gətirir".

Ermənşünas alim, politoloq Qafar Çaxmaqlı isə dedi ki, Paşinyanın ABŞ-a səfəri ərəfəsində Ermənistanın azsaylı hərbi kontingentinin Suriyadan çıxarılması tələbi gözlənilməz haldır: "Ermənistanda bu hadisə şok effekti yaradıb. ABŞ-da dövlət səviyyəsində Paşinyana diqqət edilməyəcəyi narahatlığı da var. Paşinyanın hakimiyyətinin son günlər aldığı zərbələrə diasporun dəstək olacağını? Bu da ciddi suallar doğurur. Amerika Rusiyanın tələbi ilə Suriyada xidmət keçən Ermənistanın hansı məqsədlərlə burada olduğunu aydınlaşdırıb. Belə çıxır ki, Ermənistan kontingenti Rusiyanın tapşırıqlarını yerinə yetirir. Amerikanın əlində tutarlı dəlillər olmasa, belə bir tələb irəli sürməzdi. Üstəlik, Amerikanın İranla bağlı verdiyi sanksiyalara Ermənistan əhəmiyyət vermədən bu ölkə ilə əməkdaşlığı davam etdirir. Bu da Amerikani Ermənistanla bağlı verdiyi qe-

ABŞ-dan Ermənistanına zərbə - işğalçı ölkə "odla od" arasında

İrəvanın Suriyaya hərbiçilərini göndərməsi Ağ Evin səbirini daşıdır; Paşinyanın okeanın o tayına səfəri ərəfəsində Ermənistanın qarşısında sərt tələblər qoyuldu; **politoloq**: "Bu hadisə Ermənistanda şok effekti yaradıb"

rarda önəmli faktordur". Q.Çaxmaqlı qeyd etdi ki, məsələnin bu şəkli alması Paşinyanın hakimiyyətini çətin vəziyyətə salıb: "Bir neçə gün öncə Putinin həbsdə olan Köçeryanın təbrik etməsi ona Rusiyanın mesajı idi: "İndi ABŞ-ın bu addımı Paşinyanı münasibətin ifadəsidir. ABŞ-da çox yaxşı bilirlər ki, Paşinyan yalançı demokratdır. Qərbə inteqrasiya mümkün deyil. Onu öz tələflərinə çəkmək cəhdləri heç bir nəticə verməz. Bütün bu gelişmələr Amerikanın yaxın aylarda Ermənistanın üzərinə gələcəyindən xəbər verir. Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlaması faktı da bu olayların mərkəzinə daşınsa çox yaxşı olardı. Diplomatiyamız bu günlərdə daha çevik olmalıdır".

Ermənistan hakimiyyəti isə israrla yayılmış məlumatı təzib etməyə çalışır. Ermənistan XİN başçısı ABŞ-dan belə bir tələb səslənmədiyini iddia edib. Təbii ki, indiki situatsiyada rəsmi İrəvan Vaşinqtonun tələblərini təsdiqləyə bilməz, bu, ABŞ səfərinə hazırlaşan və 2050-ci ilə bağlı xəyallar quran Paşinyan hakimiyyəti üçün intihara bərabər hadisə olar. Amma fakt budur ki, ABŞ ilk gündən Ermənistan hərbiçilərinin Rusiya ordusu ilə birlikdə Suriyaya getməsinə qarşı çıxıb. Hətta buna görə Er-

mənistan rəsmilərinin ABŞ-a planlaşdırılan səfəri son anda ləğv edilib. Eyni zamanda İrəvanın İran prezidenti Ruhaninin səfərinə hazırlaşması da ABŞ-da qıcıq yaradır. Üstəlik, Ermənistanın bir sıra şirkətləri elə bu günlərdə sanksiya qərarlarına baxmayaraq, İranla əməkdaşlıq etməsinə görə "qara siyahı"ya salınıb. Bütün bunlar isə cavabsız qala bilməzdi. N.Paşinyan çox arzulayır ki, ABŞ səfəri zamanı, BMT Baş Assambleyası çərçivəsində prezident Tramp ilə görüşsün. Ancaq bu xəbərlər onun arzularını alt-üst edir. Beləliklə, işğalçı ölkə "odla su arasında" qalıb. Rusiya ona "mənəmlə Surayada qal" deyir, ABŞ isə əksinə, "hərbiçilərinə bu ölkədən çıxart" tələsini qoyur. Bundan sonra nələr baş verəcək, demək çətinidir.

****

"Bu günlərdə "Plan 2050" barədə açıqlama verən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da qarşıya qoyduğu məqsədlərin heç vaxt baş tutmayacağına tam əmindir".

Bunu "Report" a **Moskva Dövlət Universitetinin (MDU) Dünya siyasəti fakültəsinin dosenti Aleksey Fenenko** bildirib.

Qeyd edək ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan avqustun əvvəllərində işğal etdikləri Azərbaycan ərazisindəki mitinqdə nitqi zamanı

2050-ci ilədək qarşıya qoyduqları "strateji hədəflər"den söhbət açaraq ölkə əhalisinin 5 milyona çatdırılmasının, 1,5 milyon iş yeri yaradılmasının, yoxsulluğa son qoyulmasının, habelə Ermənistanın sənaye ölkəsinə çevrilməsinin, ÜDM-in 15 dəfə, orta əməkhaqqının 7 dəfə artırılmasının, ölkəyə gələn turist sayının 15 milyona çatdırılmasının və s. vacibliyini diqqətə çatdırmışdı.

Bu "hədəf"ləri şərh edən rusiyalı ekspert onların "ağlabatan"lıq dərəcəsinin göz qabağında olduğunu qeyd edib: "Dənizlərə çıxışı olmayan, heç bir iri sənaye müəssisəsi olmayan bir ölkə ÜDM-ni 15 dəfə artırmaqdan dəm vurur? Bunun nə qədər "ağlabatan" olduğunu yəqin siz də anlayırsınız".

Ekspertin fikrincə, Ermənistanın baş naziri bu kimi açıqlamalar verərək həmin hədəflərin heç vaxt baş tutmayacağını gözəl bilir və deməli, bunu müəyyən məqsədlə söyləyir: "Fikrimcə, Qarabağ klanını şirnikləndirməyə çalışır. Qarabağ klanı ilə indi münasibətləri gərgin olduğuna görə həmin qrupun, heç olmasa, bir hissəsini öz tərəfinə çəkmək üçün bu kimi açıqlamalar verir. Yeni "mən də sizdən biriyəm, mənəmlə də iş

görmək olar" deyər işarə vurur".

Ermənistanın hazırkı rəhbərlərinin Avropa istiqamətli xarici siyasətinə toxunan rusiyalı ekspert Avropa İttifaqına həmsərhəd olmayan, Avropadan tam təcrid olunan, dənizə yalnız Gürcüstan vasitəsilə çıxan bir ölkənin Avropaya hər hansı inteqrasiyası barədə bəhs etməyin yersiz olduğunu diqqətə çatdırıb: "Bu ölkənin, əslində, Avropa İttifaqına bir neçə növ bəzək daşdan başqa təklif etməyə heç nəyi yoxdur. Onun üçün də inteqrasiyaya ehtiyac yoxdur, elə həmin daşların tedarikünə dair İtaliya şirkətlərlə müqavilə bağlasalar kifayətdir".

Rusiyanın Ermənistanda ki mövcud vəziyyətdən narahat olduğunu deyən Moskva Dövlət Universitetinin əməkdaşı səbəb kimi Ermənistanın Avrasiya İqtisadi İttifaqını tərk etməsi ilə bu təşkilata problemlər yarada biləcəyini qeyd edib: "Ermənistanın üzvlükdən çıxması Aİİ-də böhran olduğu barədə səs-küyə rəvac verəcək".

Bu da Rusiyadan Ermənistanın siyasətinə verilən reaksiyadır. Rəsmi İrəvan özünə sahib çıxacaq qüvvə axtarı, amma, hələ ki, tapa bilmir. Deyəsən, daha heç kəs ermənilərə inanmır...

İran prezidenti Həsən Ruhani gələn ayın 2-də Ermənistanı səfər edəcək. Cənub qonşumuzun rəhbəri Avrasiya İqtisadi Birliyi sammitinə qatılmaq üçün erməni baş nazir Nikol Paşinyanın dəvəti ilə İrəvana gedəcək.

Ruhaninin gözlənilən səfəri Azərbaycanda da müzakirə mövzusunda çevrilib. İran prezidenti əvvəllərdə olduğu kimi, bu dəfə də İrəvanda qondarma soyqırımı abidəsini ziyarət edərsə, bunun Azərbaycan tərəfdə də ciddi etirazla qarşılanacağı vurğulanır. Eyni zamanda Ruhininin düşmən ölkədən verəcəyi mesajlar da maraqlıdır.

Digər tərəfdən, inqilab yolu ilə hakimiyyətə gələn və nisbətən Qərbi meyillənən Paşinyanın İran prezidentini ölkəsinə dəvət etməsinin Amerikada qıç oya da biləcəyi vurğulanır. Çünki bu səfər ABŞ-ın İran sanksiyaları ilə zəiflətmək bəlkə də sıradan çıxarmaq niyyətində olduğu bir dövrə təsadüf edir.

Politoloq Əhəd Məmmədli Ruhininin bu səfərini ciddi sayır: "İran üçün Ermənistan çox mühüm tərəfdaşdır. SSRİ dağıldan, 15 müttəfiq respublika müstəqilliyini bərpa edəndən sonra İranın xarici siyasətinin prioritetlərindən biri də Ermənistanla isti münasibətlərin qurulması oldu. Ermənistanı yəni İranın yuxarıda qeyd edilən siyasəti indi də davam edir. Azərbaycanın İran-Ermənistan dostluğuna narahatlığına cavab kimi Tehran Bakıya Azərbaycan-İsrail dostluğundan narahat olduğunu bildirir. Baxın, belə qapalı və dairə formada davam edir. Kuluarlarda İran nümayəndələri söyləyirlər ki, Er-

Ruhani İrəvana gedir - Bakıdan reaksiya

Əhəd Məmmədli: "Bu səfərə adi tədbir gözü ilə baxmaq olmaz"
Elxan Şahinoğlu: "Ruhani İrəvana gedib qondarma soyqırımı abidəsini ziyarət edərsə..."

mənistanın Qərbin nəzarətinə keçməməyi üçün bu ölkədə maraqlarını qorumağa məcburdurlar. Düzdür, İran Azərbaycanın da tərəfdaşdır. Təbii, könül istərdi ki, ümumi tariximiz, İran qeyd-şərtsiz Azərbaycanın yanında dursun. İndiki məqamda düşünürəm ki, Ruhani qondarma soyqırımı abidəsini ziyarət etsin. Türkiyə ilə yaxşı münasibətləri olan İran indiki vəziyyətdə bu münasibətlərə xələf gətirməyə risk etməz. ABŞ-Ermənistan münasibətləri tarixdə olmadığı kimi bəlkə də gərgin-

dir. Amerika Ermənistanı tələb qoyub ki, Suriyadan hərbiçiləri çıxarsın. Erməni xarici işlər nazirinə amerikalılar bu mesajı çatdırıblar. Müdafiə naziri Tonoyan Suriyadan çıxmaqlarının əleyhinə çıxıb. Aydın məsələdir ki, bu cəsarəti Ermənistan Rusiyadan alır. Ruhininin Ermənistanı səfərini amerikalılar diqqətlə izləyir. Görünən odur ki, Ermənistanın İran və Rusiya ilə yaxınlaşması Amerika ilə onu uzaqlaşdırır. Paşinyanın iki stulda eyni vaxtda oturmaq xarici siyasəti iflasa uğradı. Yeni

erməni iqtidarı eyni vaxtda Amerika və Rusiya ilə yaxşı münasibətlər qura bilmədi. Fikrimcə, rəsmi Bakı bu səfərlə bağlı İrana heç bir mesaj ünvanlanmayacaq. Əvvəla, bu, rəsmi Bakının xarici siyasət üslubuna ziddir, sonrada mesaj verib nə edəcəyik ki? Durub İrana hədə-qorxu gələn deyilik ki. Biz əvvəlcədən İran prezidentinə durub "bunu et, bunu etmə" söyləyə bilmərik. Nə biz o gücdə deyilik İrana bunu söyləməyə, nə də İran o dövlət deyilik ki, onunla hədə-qorxu tonunda da-

nişasan. Uzaqbaşı qeyri-rəsmi mesajlar verə bilirik. Hesab edirəm ki, düzü də budur. Azərbaycanın İrana ən böyük təzyiği Cənubi Azərbaycan məsələsidir. Bu təzyiqdən də Bakı o gücdə deyilik ki, Tehrana qarşı istifadə etsin. Azərbaycan ərazi bütövlüyünü təmin etməyə qəddər İrana Cənubi Azərbaycan söhbəti etmək iqtidarında deyil. Həmçinin unutmayaq ki, İran Azərbaycana qarşı hər an şie kartından istifadə edə bilər. Azərbaycanla İran arasında qeyri-rəsmi razılaşma var, biz

Cənubi Azərbaycan, onlarda şie məsələsinə toxunmurlar. Bu səfərə adi tədbir gözü ilə baxmaq olmaz. İrəvanda keçirilən Avrasiya İqtisadi Birliyi sammitini Bakı ciddi izləməli və lazımı nəticələr çıxarmalıdır".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu: "Ermənistan çoxdandır ki, İranı da Avrasiya İqtisadi Birliyinə qatmaq istəyir. Belə təşəbbüslə çıxış edir. O biri dövlətlərin məsələyə münasibətini bilmirəm. İranın özünün də məsələyə münasibəti məlum deyil ki, Avrasiya İqtisadi Birliyinin üzvü, yaxud müşahidəçisi olmaq istəyirmi? İndi əgər bu məqsədlə Həsən Ruhani zirvə toplantısına qatılmaq üçün İrəvana gedəcəksə, bu o demək olacaqdır ki, o biri dövlətlər də İranın bu təşkilatda yer almasını bu və ya digər dərəcədə istəyirlər. Amma indiki gərgin vəziyyətdə Həsən Ruhininin Ermənistanı gedib hansı məsələləri müzakirə edəcəyi sual altındadır. Düzdür, İran çalışır ki, ətrafındakı blokada yarılsın, bir çox dövlətlərlə əməkdaşlığı genişləndirsin ki, Amerikanın təzyiqləri nəticəsiz qalsın. Əgər Həsən Ruhani İrəvana gedib qondarma soyqırımı abidəsini ziyarət edərsə, bu, Azərbaycan üçün xoş olmayan mesaj olacaqdır".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Əfqanıstan ABŞ üçün dalana çevrilir

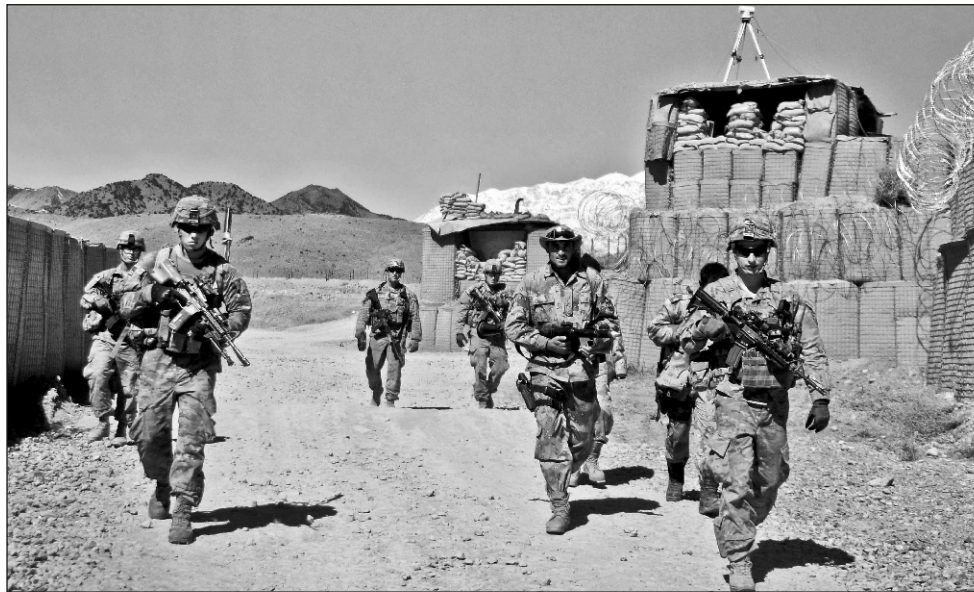
Keçmiş səfirlər Trampın Əfqanıstandan çıxmaq qərarını təhlükəli hesab edir

ABŞ-in 9 sabiq səfiri çərşənbə axşamı prezident Donald Trampa Əfqanıstan siyasəti ilə bağlı xəbərdarlıq edib. "Amerikanın Səsi"nin məlumatına görə, keçmiş diplomatlar ABŞ hərbi qüvvələrinin Kabil hökuməti ilə Taliban arasında sülh razılığı əldə edilənə qədər bütövlüklə Əfqanıstandan çıxarılacağı təqdirdə ölkədə "total vətəndaş müharibəsi" başlaya biləcəyi barədə xəbərdarlıq ediblər.

Sabiq diplomatların "Atlantika Şurası"nın veb sahifəsində yayımlanan yazıda qeyd olunur ki, "hərbi qüvvələrin çıxarılması yekun sülhə əsaslanmalıdır".

"ABŞ ilkin addımı nə elə tez, nə də elə dərinlikdə atmamalıdır ki, Taliban hərbi qələbə əldə edəcəyinə inansın", - deyər məqalədə diplomatlar qeyd edib.

ABŞ-in Kabilədəki beş sabiq səfiri də daxil edilməklə, doqquz səfir bu barədə bəyanatı Birləşmiş Ştatların Əfqanıstan üzrə xüsusi nümayəndəsi Zalmay Xəlilzadın Talibanla ABŞ-ın Əfqanıstandan 5000 əsgərini çıxaracağına dair ilkin razılığın əldə edildiyi bəyan etməsindən bir gün sonra verib. Zalmay Xəlilzad bildirib ki, Talibanla prinsiplərdə anlaşma əldə olunub və qarşıdakı 20 həftə ərzində ABŞ ordusunun 5400 hərbiçisi Əfqanıstanı tərk edəcək. Ancaq Xəlilzad bu açıqlamanı verdiyi saatlarda Kabilədə daha bir partlayış baş verib. Talibanın törətdiyi partlayış nəticə-

sində ən azı 5 nəfər ölüb, onlarla mülki vətəndaş yaralanıb. Qeyd edək ki, mətbuatın yazdığına görə, ABŞ əsgəri qüvvəsini Əfqanıstandan çıxarmasının qarşılığında Taliban Əl-Qaidə ilə bütün əlaqələrini kəsməli və Əfqanıstan ərazisindən Birləşmiş Ştatlar və onun hansısa müttəfiqinə qarşı terror hücumları həyata keçirilməsi üçün istifadə edilmədiyini təmin etməlidir. Zalmay Xəlilzad deyib ki, layihənin imzalanmasından əvvəl prezident Tramp onu təsdiq etməlidir.

Xatırladaq ki, Talibanla danışıqlar bir neçə aydır davam edir. Bu ilin əvvəlində "The New York Times" qəzeti anlaşmanın bəzi detallarını yaymışdı. Həmin yazıda iddia olunur ki,

yeni anlaşmaya əsasən, ABŞ tərəfindən dəstəklənən Əfqanıstan ordusu ölkənin az məskunlaşmış yerlərini tərk edərək buraları Taliban hərəkətinə təslim edir. Qəzet bu məlumatı Ağ Evin hərbi strategiyasını müəyyən edən adamlarla əlaqə qurmaqla əldə edib.

Ancaq məsələ ondadır ki, ABŞ ordusu 2001-ci ilin oktyabrında Əfqanıstana quru qüvvələr göndərərək bu ölkəni nəzarətə götürəndən bu yana bu ölkədə silahlar susmayıb. Əfqanıstan 407 inzibati rayona bölünüb və bunlardan təxminən 229-na hökumət, 59-na isə Taliban nəzarət edir. Qalan 119 mübahisəli ərazidə şiddətli döyüşlər gedir. Üstəlik, indiki ölkənin şimalında İŞİD mövcuddur və bu qruplaş-

ma tez-tez həm Əfqanıstan hökumət qüvvələrinə, həm də Talibanla hücum edir. Yeni ABŞ-ın gətirməsi Əfqanıstanda onsuz da çətin vəziyyətdə olan və Talibanla mübarizədə ciddi çətinlik çəkən hökumət üçün ağır zərbə olacaqdır. Və mümkündür ki, Əfqanıstan hökuməti Taliban qarşısında məğlub olsun. Yeri gəlmişkən, 1989-cu ildə də oxşar vəziyyət olmuşdu. Sovetlər Əfqanıstanı tərk etdikdən 2 il sonra müttəfiq hərbi-siyasi qüvvələr Kabilə ələ keçirərək Nəci-bullanın SSRİ tərəfdarı hökumətini devirdilər. Nəci-bulla və qardaşı isə BMT-nin Kabilədəki nümayəndəliyinə sığındı. 1996-cı ildə isə Taliban Kabilə ələ keçirərək sovetlərə qarşı vuruşmuş koalisiyanın qey-

ri-sabit hakimiyyətini devirdi, Nəci-bullanı isə qardaşı ilə birlikdə BMT ofisindən çıxarıb edam etdi. Yeni indiki amerikalıların Əfqanıstandan çıxması qeyri-sabitliyi daha da artırır, hətta mövcud əfqan iqtidarını sona çatdırı bilər.

O da məlumdur ki, indiki yalnız ABŞ deyil, eyni zamanda Rusiya və İran kimi ölkələr də Talibanla danışıqlar aparır. Bir qədər əvvəl Moskvanın gizli şəkilə Talibanla danışıqlar aparıldığı xəbərləri yayılmışdı. Bu danışıqların formal tərəfi rusiyalı diplomatların təhlükəsizliyi, əsirlər, sərhəd təhlükəsizliyi və İŞİD-ə qarşı mübarizədir. Çünki 2015-ci ildən sonra Əfqanıstanda peyda olan İŞİD Taliban üçün ən əsas təhdidlərdən birinə çevrilib. Ölkənin bir neçə rayonunda İŞİD və "Taliban" arasında qızğın döyüşlər gedir. Bu ilin yazında, Novruz bayramı günlərində Taliban və Əfqanıstan hökuməti arasında atəşkəs anlaşması əldə olunsaydı, ilk dəfə Taliban və hökumət döyüşçülərinin birgə şənliklərini İŞİD kamikadze hücumu ilə qana boyayıb.

Xatırladaq ki, iki il əvvəl prezident Tramp ABŞ-ın Əfqanıstandakı yeni strategiyasını bəyan edib. Buna görə Birləşmiş Ştatlar ordunu tez bir şəkildə geri çəkməkdən vaz keçib, hərbiçilərin Taliban döyüşçüləri ilə mübarizədə səlahiyyətlərini artırıb. Ancaq eyni zamanda danışıqlar da davam etdirilib. Vaşinqtonun Talibanla belə sülhə barışmasında Əfqanıstanda xaosa son qoyulması, İŞİD təhlükəsi ilə yanaşı Çin, İran və Rusiya ABŞ-ın əsas rəqiblərinin Talibanla danışıqlara gətirməsi və hətta bəzi məlumatlara

əsasən, gizli dəstək verməsi də təsir edib.

Ancaq indiki Trampın Talibanla anlaşma qüvvələri Əfqanıstandan çıxarması diplomatlar tərəfindən haqlı ciddi risk olaraq qəbul edilir. Çünki Əfqanıstan 40 ildən çoxdur ki, müharibələrin davam etdiyi qeyri-sabit bir ölkədir. 1978-ci ildə ABŞ tarixində ilk dəfə olaraq səfir məhz Əfqanıstanda qətlə yetirilib. Səfir Adolf Dabs qaçırılıb və daha sonra oteldə əməliyyat zamanı öldürülüb. Bu, ABŞ tarixində ilk və 2012-ci ildə ABŞ-ın Liviyadakı səfiri Kris Stevansın Benqazidə öldürülməsinə qədər yeganə hadisə olub. 2014-cü ildə ABŞ prezidenti Əfqanıstandakı missiyanın başa çatdığını elan etdi və buradakı ordunu 4 dəfə azaltmışdı. Amma bu qərar Əfqanıstanda qeyri-sabitliyi daha da artırdı, bu ölkədə İŞİD peyda oldu. İndi isə 8 minlik ABŞ ordusu qalacağı təqdirdə Əfqanıstanda Taliban faktiki olaraq hökumət qüvvələrini üstələyəcək. Çünki indiki Taliban faktiki olaraq ətraf ölkələrlə ciddi əlaqələrə malikdir və ABŞ-la rəqabətə görə, Taliban dəstəklənəcək. Nəticədə Taliban tezliklə leqal siyasi-hərbi qüvvə kimi bütün Əfqanıstanda hakimiyyətə iddia edəcək.

Bu mənada Trampın Əfqanıstandan çəkilmək qərarı bu ölkədə böhranı daha da dərinləşdirəcək, nəinki sülhə səbəb olacaqdır. Vaşinqton üçün isə indiki Əfqanıstan məsələsində ciddi anlaşmanın əldə olunması vacibdir. Əksə təqdirdə bu ölkə ABŞ üçün başağrısı olmaqda davam edəcək.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Övladı dərəcə gedəcək valideynlər indi qaçaqcaqda, tövşüməkdədirlər. Onların cəmi 11 gün vaxtı qalıb və yeni tədris ilinə qədər bütün məktəbli ləvazimatları alınmalıdır.

Hansı məktəbli ləvazimatları satılan mağazanın qapısını açarsan, hansı yarmarkaya nəzər yetirərsən, görürsən ki, valideynlər övladları üçün əl-ayağa düşüblər. Kimisi boğazından kəşib övladına ən yaxşısını almağa çalışır, kimisi ən ucuz çanta, karandaş, dəftər axtırır, kimisi qənaət edir.

Bu mənada, pis-yaxşı mağazalardan fərqlənən yarmarkalardır. Bakının metrostansiyalarının çıxışlarında qurulan çadırlarda satılan məktəbli ləvazimatları dükanlardakı mallardan daha ucuzdur.

"Yeni Məsavat" üçün hazırladığımız reportaj zamanı öyrəndik ki, bir məktəbli xərci ən azı 75-100 manata başa gəlir.

Lakin bu məbləğə məktəblinin geyimi daxil deyil. O halda bir şagirdin xərci minimum 150 manat edir.

Yarmarkadakı satıcının sözlərinə görə, 10 qəpiyə də, 1 manata da qələm tapmaq olar. Dəftərlərin qiyməti isə vərəq sayına və üzlüyünə görə dəyişir.

12 vərəqli dəftərlər 20-30 qəpik, 40 vərəqli dəftərlər 50-55 qəpik, 48 vərəqli dəftərlər 61 qəpik, 60 vərəqli dəftərlər 1 manat, 100 vərəqli dəftərlər isə 1 manat 40 qəpikdir.

Keyfiyyəti bir qədər aşağı olan dəftərlər də var ki, onların qiyməti daha münasibdir. Bu cür dəftərlərin vərəqləri olduqca nazik, xətli isə görünməz səviyyədedir. Dəftər üzlükləri 5, 10, 20, 40 qəpiyə satılır.

Öyrənirik ki, rəsm albomlarının qiyməti isə 1 manatdan başla-

Dərsə gedən bir uşağın məktəbli xərci azı 150 manat edir - reportaj

Əməkdaşımız yeni tədris ilinə sayılı günlər qalmış Bakıda qurulan məktəbli yarmarkalarında və mağazalardakı qiymətlərdən yazır

yır və vərəq sayına, qalınlığa, üzlüyə görə dəyişir. Rəngli karandaşların qiyməti də markasına və qablaşdırılmada karandaşların sayına görədir.

Ən ucuz karandaşların qiyməti 80 qəpikdir. Nisbətən keyfiyyətli rəngli karandaşların qiyməti 5 manatdan başlayır.

"Oyal" firmasının rəngli karandaşları isə 8-12 manat aralığında. Satışda 3-5 manata satılan Çin istehsalı karandaşlar da

var. Karandaşlar üçün nəzərdə tutulmuş rəngli qablar isə 5, 10-15, hətta 25 manat civarındadır. Flamasterlərin qiyməti 3 manatdan 20 manata qədərdir. Xətkeşlərin qiyməti isə 40 qəpik - 1 manat aralığında dəyişir.

İbtidai sinif şagirdləri üçün satılan plastik su qablarının qiyməti 7 manatdır. Şüşə və dəmir materialdan olan su qabları nisbətən bahadır - qiymət 10 manat

dan 18 manatədək...

Mağazalarda isə nisbətən daha keyfiyyətli məktəbli ləvazimatları təklif edilir. Dəftərlərin qiyməti 22 qəpiklə 1 manat 50 qəpik arasında dəyişir.

Rəsm albomları 1 manat 10 qəpik, xətkeşlərin qiyməti isə 50 qəpikdən yuxarıdır. Rəngli karandaşların qiyməti 81 qəpikdən 20-25 manata qədər dəyişir.

Çantaların qiymətində yarmarkalarda mağazalar arasında

ciddi fərqlər var. Yarmarkalarda təklif edilən ən bahalı çantanın qiyməti 30 manatdan yüksək deyil. Ancaq yarmarkada 8, 10, 15, 20 manata da çanta tapmaq mümkündür.

Mağazalarda ən ucuz çantanın qiyməti 15-20 manatdan başlayır. Ancaq 50, 80, 150 manat da çantalar var. Qiymətin yüksək olmasına səbəb isə belə çantaların əsasən ortopedik olmasıdır.

Bu çantalar həm müalicəvi

hesab edilir, həm də məktəblinin belini, onurğa sütununu çantanın içindəki ağırlığa qarşı qoruyur.

Qeyd edək ki, yarmarka çadırları Bakı Metropolitinin "Nərimanov", "Gənclik", "Koroğlu", "Qara Qarayev", "Neftçilər", "Xalqlar Dostluğu" stansiyalarının yaxınlığı daxil olmaqla, ümumilikdə 12 yerdə quraşdırılıb.

Satıcılar deyir ki, hazırda alıcılıq qabiliyyəti aşağıdır, məktəblərin açılmasına bir neçə gün qalmış müştərilərin sayı daha çox olar.

Onlar bildirir ki, valideynlər məktəbli forması və çantaları əksər hallarda "Sədərk", "Binə" bazarlarından alırlar.

Orada çeşid çox olduğu üçün hər cibə uyğun qiymətə çanta, məktəbli forması tapmaq olar. Satıcılar sentyabrın 15-nə yaxın günlərdə yarmarkada canlanmanın müşahidə olunacağına ümid edirlər. Alıcılar isə qiymətlərin çox baha olmadığını desələr də, ucuz da olmadığını qeyd etdilər.

Emil SALAMOĞLU,
"Yeni Məsavat"

"Koroğlu" da xaosu aradan qaldırmaq mümkün olmur - səbəb

Taksi sürücüləri dayanmaları üçün yer tələb edirlər...

İllərdir ki, "Koroğlu" metrostansiyasının qarşısında nəqliyyatın tənzimlənməsi istiqamətində atılan addımlar effektiv nəticə vermir. Ərazidə günün pik saatlarında xaos yaşanır. Taksi sürücülərinin səsi ətrafı bürüyür. Kimisi "Ramana", kimisi "Binə", kimisi də digər qəsəbə və kəndlərin adını qışqıraraq sənişin yığmağa çalışır. Bu ərazilərə işləyən taksilər adətən hər sənişini 1 manata aparırlar. Taksilərin öhdəndən avtobuslar, avtobusların öhdəndən piyadalar yolda hərəkət edə bilmirlər. Günün pik saatlarında isə hərəkət iştirakçıları bir-birinə mane olduğu üçün sığınacaq qulaq tutulur.

"Yeni Məsavat"ın əməkdaşı olaraq ərazidə olduğumuz zaman söhbət etdiyimiz taksi sürücüləri bildirdilər ki, onlar da bu cür vəziyyətdən razı deyillər. Sadəcə olaraq, dayanmağa başqa yerləri yoxdur. Binəyə işləyən taksi sürücüsü Nicat bildirdi ki, ərazidə onların da dayanması üçün yerin yaradılması planlaşdırılıb:

"Günün pik saatlarında körpünün altında tez-tez qəza şəraiti yaranır. Çünki avtomobillər sürətlə gəlir, yol daraldığı üçün problemlər yaşanır. Burada taksilərin yığılması üçün addımlar atılıb. Əraziyə dəmir barmaqlıqlar çəkilib. Ancaq insanlar yenə də bu dəmir barmaqlıqların üzərindən aşaraq, yaxud da əhatəsinə firlanaraq taksilərdən istifadə edirlər. Camaat avtobusa ona görə minmir ki, istinin günündə marşrutlarla getmək çətinlik yaradır. Nə soyutma sistemi var, nə də şəraiti. Binə yolunda dayanmağa imkan yoxdur. Ancaq digər yerlərdə gedən sənişinlər özləri deyirlər ki, 10 dəqiqəlik yolu 40 dəqiqəyə gədirlər. Çünki avtobus addımbaşı saxlayır, adam götürür. Bizə də burada dayanmaq üçün yer hazırlasalar, problem aradan qalxar. Hazırda burada avtobuslar üçün yeni xab tikilir. Bizə deyilib ki, xab açıldıqdan sonra indiki avtobusların yerində taksilərin dayanması üçün

şərait yaradılacaq. Gözləyirik ki, görək axırımız necə olur".

Ərazidə sənişinlər taksilərin fəaliyyətindən narazı deyildilər. Əksəriyyət bildirdi ki, avtobuslarla getməkdənsə 1 manat verib taksi ilə gədlirlər. Sənişinlər də söylədilər ki, taksilərin dayanması üçün yer olarsa, xaosun qarşısı alınar.

"Yeni Məsavat"a danışan ekspert Elməddin Muradlı söyləyib ki, problemin həlli istiqamətində bir neçə iş aparmaq olar:

"Ərazidə həqiqətən də problemlər çoxdur. Bunun da kökündə ictimai nəqliyyatın normal vəziyyətdə olmaması dayanır. Normal ictimai nəqliyyat, intensiv hərəkət edən marşrut sxemi və digər bu kimi məsələlər nə zaman qaydasına düşsə, o zaman da bu kimi problemlər öz həllini tapacaq. Hazırda elə bir vəziyyət yaranıb ki, bunu qısa müddətdə həll edib-ətməyən mümkün olduğunu da söyləmək çətinidir. Sadəcə olaraq, mexanizm düzgün qurulmalıdır. Ümidlərimiz vardı ki, orada xab yaranandan sonra çox böyük addımlar atılacaq. Xab yarandı, əlavə tunel də tikildi. Ziya Bünyadov prospektindən tunel açıldı ki, bu tunel birbaşa Zabrat körpüsünün altına çıxır. Bununla belə ərazidə məsələ öz müsbət həllini tapa bilmədi. Orada yeni tikilən xab-ın hələ ki, rəsmi açılışı

olmayıb. Ümid edirik ki, açılış olduqdan sonra müsbət dəyişiklik baş verəcək. Ərazidə qanunsuz taksi fəaliyyəti ilə məşğul olan xeyli sayda maşın var. Ona görə insanlar ərazidə fəaliyyət göstərməsinə qadağan etmək lazım deyil. Sadəcə olaraq, orada taksilər üçün normal şərait yaramaq lazımdır. Heç kim, istisnasız olaraq, kənar qalmalı deyil".

Ekspert bildirir ki, Bakı ətrafına gedən sənişinlərin normal avtobuslarla təmin olunması üçün iş aparılmalıdır: "Sənişin boş avtobus tapdığı zaman, problem də həll olacaq. İndi isə günün pik saatlarında avtobuslar tələbatı ödəmir. Ona görə insanlar məcbur olub taksilərdən istifadə edir, yolun ortasında avtobusu saxladılar. Avtobus sürücüləri özləri də dərk edirlər ki, onlar avtobusu kənar saxlatdıqları üçün cəzalar ala bilərlər. Orada müşahidə kameraları da var. Avtobusu dayanacaqdan kənar saxlamaq üçün 100 manat cərimə və 4 bal nəzərdə tutulur. Bakı Nəqliyyat Agentliyi tərəfindən orada çox böyük işlər görülüb. Düşünürəm ki, nə-

zərətləndirən problemlər yoluna qoyula bilər. Yeni gələn avtobuslar sayəsində Bakının mərkəzi küçələrində xətdən çıxan avtobusların kəndlər, qəsəbələr istiqamətinə intensiv şəkildə yönəldə bilsələr, problem həll oluna bilər. Düşünürəm ki, çəkilən bu qədər xərcin qarşılığında müəyyən nəticə görcək. Bakı kəndləri istiqamətində normal intellektual idarəetmə aparmaq lazımdır. Nəqliyyatın İntellektual İdarəetmə Mərkəzinin gücündən istifadə etmək lazımdır. Bir həftə ərzində yoxlama aparmaq olar. Bakı kəndləri istiqamətində hansı saatlarda sıklıq olduğunu öyrənib, həmin saatlarda avtobusların sayını artırmaq lazımdır. Burada qəliz problem yoxdur. Bəziləri məsələni o qədər drammatikləşdirir ki, adam düşünür ki, bunun üçün hökumət milyonlarla vəsait xərcləməlidir. Ancaq burada sadəcə bir iş görmək olar. Belə ki, günün pik saatlarında Bakının hansısa ərazisində boş gedib-gələn avtobusların qəsəbə, kəndlər istiqamətinə yönəltmək olar. İntellektual idarəetmə də elə budur. Məsələn, Qaradağ rayonunda avto-

buslar boş formada küçədə gəzir. Bunu elə tənzimləmək lazımdır ki, həmin avtobuslar günün pik saatlarında "Koroğlu" xabında olsunlar. Bu cür

imkanlardan istifadə etməklə, nailiyyətlər əldə etmək mümkündür".

Əli RAİS,
"Yeni Məsavat"

“Baku Medical Plaza”da plastik əməliyyatlar gerçəkləşdirən Sirius Qoçqanı Xətai Rayon Məhkəməsinə iddia ərizəsi təqdim edib və ictimai vəkil Samir Zeynalovun cərimələnməsini, onun barəsində mətbuatda yazılanların təkrar edilməsini istəyir. İddia üzrə baxış sentyabrın 12-də, hakim Aygün Həsənovanın sədrliyi ilə keçiriləcək.

Sirus Qoçqanı 2019-cu ilin mayında həkim Sona Gürgün Vəliyevanı əməliyyata götürüb. Əməliyyat acı sonluqla başa çatıb, Sona Gürgün Vəliyeva əməliyyat masasında dünyasını dəyişib. Bundan sonra həmin xəstəxanada plastik əməliyyatlar gerçəkləşdirən Sirius Qoçqanın adı növbəti qalmağın əsas fiquru kimi yenidən mətbuatın gündəminə qayıdıb. Məlum oldu ki, Sona Gürgün Vəliyeva Sirius Qoçqanın əli altında dünyasını dəyişən ilk pasiyent deyil. 2 il əvvəl Sirius Qoçqanı daha bir ölüm işində əsas fiqur kimi keçib. “Zəfəran” hospitalda 22 yaşlı model Leyla Orulu Sirius Qoçqanın etdiyi əməliyyatdan bir neçə saat sonra dəhşətli ağırlar içində dünyasını dəyişib. Məlum olub ki, Sirius Qoçqanı modelin əməliyyatına götürülməsinə əks göstərişlər olmasından xəbərdar ola-ola onu əməliyyata götürüb. Nəticə isə pasiyent üçün acınacaqlı olub. Sona Gürgün Vəliyevanın ölümündən sonra

Sirus Qoçqanının “Milana” hospitalından qovulmasının pərdəarxası

2 nəfərin ölümündə adı keçən həkim hüquqşünası məhkəməyə verib

da bilinmişdi ki, onun da lipoksa- Coçqanı xəbərdar olub. Buna baxmayaraq, pasiyent əməliyyat masasına qaldırılıb və ölüm

qeydə alınıb. Modelin ölümündən sonra Sirius Qoçqanı iş yerini dəyişməli olmuşdu. Hətta özünün psixoloji durumunda gərginlik yaranması haqda da məlumatlar vardı. Sona Gürgün Vəliyevanın ölümündən sonra Sirius Qoçqanının iş yerini dəyişib-dəyişməməsi bilinmir, psixoloji durumu haqda da məlumatlar yoxdur.

Bunlar iranlı Sirius Qoçqanının 2 Azərbaycan vətəndaşını əməliyyata götürməsi və həyatlarına son qoyan hərəkətləri haqda faktlardır. Sona Gürgün Vəliyevanın ölümündən sonra onun ailəsi ictimai vəkil Samir Zeynalova müraciət edərək ölüm işi üzrə günahkarların cəzalandırılmasına yardım etməsini xahiş ediblər. Olay ictimailəşib, Samir Zey-

nalov hüquq-mühafizə orqanlarından müraciət edərək məsələnin araşdırılmasını istəyib. Sirius Qoçqanı isə ictimailəşən məlumatlara münasibət bildirməkdən yayınır, bunun əvəzində onun yaxın ətrafı ictimai vəkilə hədə mesajları yazırlar. Halbuki Samir Zeynalovun çıxışlarından əvvəl də Sirius Qoçqanı haqda mətbuatda bu səpkili və daha sərt fikirlər, iddialar, hətta ittihamlar səsləndirilib.

Məsələn, 2017-ci ildə model Leyla Orulun ölümündən sonra Leyla Şıxlinskaya klinikasında çalışan cərrah Rafiq Dəmirçalov Sirius Qoçqanı haqda “Bu həkim ildə bir neçə nəfəri öldürür” deyə bildirmişdi.

Onun axar.az saytına 2017.06.26-da dediklərindən si-

tat:

“İranlı estetik cərrah Sirius Qoçqanı “Milana” hospitalından qovmuşdum. O, ildə az qala neçə nəfəri bu günə qoyur”.

Eyni zamanda Rafiq Dəmirçalov feysbuk səhifəsində model Leyla Orulun ölümündə Sirius Qoçqanının günahkar olduğunu yazmışdı. Sirius Qoçqanı ilə bir yerdə işlədiyini, onu yaxşı tanıdığını qeyd edən Rafiq Dəmirçalov modelin ölümünə səbəb kimi həkim səriştəsizliyini göstərmişdi.

“İranlı estetik cərrah Sirius Qoçqanın əməliyyat etdiyi 22 yaşlı model dünyasını dəyişdi. Burada ölümə səbəb əsasən həkim səriştəsizliyidir. Əvvəla gənc, həm də model olan bir qızı əməliyyata alarkən onun valideynləri ilə məsləhətləşmə aparılmalı idi. Bunu etməyiblər. Pula görə belə işlər görmək olmaz”, - deyərək Rafiq Dəmirçalov qeyd etmişdi.

Sirus Qoçqanıni də dinləməyə, mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

□ E.HÜSEYNOV,
“Yeni Müsavat”

«Bakcell» şirkətinin dəstəyi ilə Bakıda M.A.P. beynəlxalq teatr festivalı keçiriləcək

YARAT Müasir İncəsənət Məkanı «Bakcell» şirkətinin tərəfdaşlığı ilə 10 - 20 oktyabr tarixlərində Bakı şəhərində 3-cü M.A.P. Beynəlxalq Teatr Festivalının keçiriləcəyini böyük məmnuniyyətlə elan edir.

M.A.P. Festivalı (Music, Art, Performance - terminlərin abreviaturası) tamaşaçı auditoriyalarına müasir teatr formalarının geniş spektrini araşdırmağa kömək etmək məqsədilə, teatr sənətinin fərqli formalarını bir araya gətirən ünsiyyət, təhsil, bilik və təcrübə mübadiləsi platformasıdır.

Əvvəlki iki buraxılışda olduğu kimi, bu dəfə də festival şəhərin əsas teatr səhnələrini əhatə edəcək və auditoriyaları son bir neçə ildə rəğbət qazanmış ən cəsur və maraqlı tamaşalarla tanış edəcək. Proqrama dram, müasir rəqs, fiziki teatr və kukla tamaşalarından tutmuş klounada və sirk elementlərinə malik musiqili tamaşalara qədər ən müxtəlif janr və istiqamətləri təmsil edən 18 tamaşa daxilidir.

Bu il festivalda Y. Vaxtanqov adına Dövlət Akademik Teatrı (Rusiya), “AXE” Mühəndis Teatrı (Rusiya), “Priyut komedianta” Teatrı (Rusiya), “Kukolny dom” Teatrı (Rusiya), Yeni Rıqa Teatrı (Latviya), Akademik Malıy Dram Teatrı - Avropa Teatrı (Rusiya), Devid Espinoza Kukla Teatrı (İspaniya), “OLE!” kollektivi (İspaniya / Böyük Britaniya), “WHS” Teatrı (Finlandiya), dünyaca məşhur “Kibbutz” Müasir Rəqs kollektivi (İsrail), “Sardegna” Teatrı (İtaliya), “Atelje” Teatrı (Rusiya), “Puppet Cinema” kollektivi (İsrail) və “Recirquel” şirkəti (Macarıstan) iştirak edəcək.

Festival rəsmi olaraq rejissor Kamran Şahmərđanın

“Dəli yığıncağı” tamaşası ilə açılacaq. Rejissor Azərbaycan ədəbiyyatının klassik nümayəndəsi Cəlil Məmmədquluzadənin eyniadlı pyesini yenidən nəzərdən keçirərək onu müasir cəmiyyət üçün aktual mövzuları vurğulayan yeni ifadə, musiqi və enerji ilə daha da zənginləşdirib. Lakin festivalın ilk qaranquşları hələ sentyabrın əvvəlindən qanad açacaq və Bakı tamaşaçılarına əfsanəvi Y.Vaxtanqov adına Dövlət Akademik Teatrının 3 tamaşasını izləmək imkanı verəcək. Rimas Tuminaşın “Yevgeni Onegin” tamaşası artıq bütün dünyada tənqidçi və tamaşaçıların rəğbətini qazanıb. Bakı auditoriyası tamaşanı Dövlət Musiqili Teatrının səhnəsində izləyəcək. Vaxtanqovçılar daha iki tamaşanı - “Medeya” (baş rolda Yuliya Rutberq) və “Lanqstun harayı” Rus Dram teatrında göstərəcəklər.

Məşhur Lev Dodinin quruluşunda, füsunkar Kseniya Rappoportun Yelena Andreyevna rolunu ifa etdiyi “Vanya dayı” tamaşası da teatrsevərlərə Rus Dram Teatrının səhnəsində təqdim ediləcək. Sankt-Peterburqun “Priyut komedianta” Teatrı həyatın mənasını axtarmaqdan və həyatdan sevinc duya bilməkdən bəhs edən “Podolskdan olan adam” pyesini Azərbaycanca gətirəcək. Dmitri Danilovun bu əsəri bir neçə dəfə səhnələşdirilib və 2018-ci ildə “dramaturqun işinə görə” “Qızıl Maska” mükafatına layiq görülüb.

Yeni Rıqa Teatrı proqrama tamaşaçıların sevgi ilə qarşıladığı yazıçı Tatyana Tolstayanın “Sonya” pyesi ilə daxil olur. Tamaşanı “Yeni teatr əvəlliyi” nominasiyasında Avropanın Ali Teatr mükafatının laureatı, məşhur latviyalı rejissor Alvis Hermanis səhnə-

ləşdirib.

M.A.P. Festivalı həmişəki kimi gənc aktyorlar, rejissorlar və dramaturqların biliklərini paylaşdığı və daha təcrübəli həmkarlarının təcrübəsindən öyrəndiyi təhsil platforması statusunu saxlayır. Festival proqramında onun qonaqlarının təqdimatı ilə çox sayda mühazirə və ustad sinifləri yer alacaq. Bu haqda daha ətraflı məlumat tezliklə festivalın saytıdan əldə etmək olar.

Azərbaycanın ilk mobil operatoru və ən sürətli mobil internet provayderi olan «Bakcell», artıq üçüncü ildir ki, M.A.P. Festivalının baş sponsoru və əsas tərəfdaşdır. «Bakcell» Azərbaycanda mədəniyyətin və incəsənətin inkişafına, gənc nəsil arasına daxil olan əsərlərin təbliğinə töhfə vermək üçün əlindən gələni edir.

M.A.P. Festivalının açılış festivalını keçirdiyi 3 il ərzində səhnələşdirilmiş bütün tamaşaların afişalarının sergisi ilə müşayiət olunacaq. Beləliklə, YARAT Mərkəzinin qonaqları hələ tamaşaçı zalına daxil olmadan öncə festivalın tarixinin ən parlaq anları ilə tanış olmaq imkanı əldə edəcəklər.

“Mənim üçün teatr həmişə öyrənməyə çalışdığım ecazkar bir məkan olub. Bura aktyor və tamaşaçının birlik-

də yaşadığı, bir-birini dərinləndirən hiss etdiyi və hər birinin öz yolunu seçdiyi yerdir. Bəzən mənim teatrim səhnədəki aktyorların səhri qüvvələrini oymaq üçün ziddiyyətli və mübaligəli ola bilər. Mənim üçün ideal teatr Yeji Qrotovski və Antonen Arto ənənələrində olan teatrdır. Mixail Çexovun və Yeji Qrotovskinin aktyor işinin psixofiziki prosesinin və onların daxili enerjiləri ilə işləmək qabiliyyətinin inkişaf etdirilməsini yönəlməmiş teatr sistemləri də mənə çox yaxındır.

Sərhədsiz teatr - mən M.A.P. Festivalının konsepsiyasına bununla töhfə vermək istəyirəm. Bu, teatr körpüsünün köməyi ilə sərhədləri aradan qaldıran, mədəniyyətləri birləşdirən və bir-birini qarşılıqlı hiss edən insanları bir araya gətirən bir festivaldır.

Biz teatr istiqamətləri arasındakı sərhədləri silərək klounadadan və fiziki teatrdan opera, balet və audiovizual ifalara qədər ifa sənətinin bütün növlərini əhatə edən, fərqli parlaq rənglərdən ibarət festival palitrasını nümayiş etdirmək istəyirik. Bununla biz teatr aləminin müasir tendensiyalarını nəzərə alaraq Azərbaycan tamaşaçısını yeni ideyalarla təəccübləndirmək və onlara müxtəlif teatr növləri arasında seçim etmək imkanı vermək arzusundayıq.

Festivalımızın əsas məqsədi sizə sevimli teatr janrını seçmək imkanı verməkdir.

Məhz Bakı şəhəri öz gözəl infrastrukturunu, çoxsaylı teatr və muzeyləri, park və bulvarları ilə festivalımızın baş qəhrəmanıdır.

Mən əminəm ki, teatr cəmiyyətin ruhu və güzgüsüdür. Mən “teatral millət” anlayışı ilə qəti şəkildə razı deyiləm. Teatr ümumbəşər hadisədir, sintetik dilə malikdir və hər xalqa xitab edir. Bizim teatr irsimizə gəldikdə isə, bu, əsrlərin dərinliyinə uzanan köklərə malik ənənəvi meydan teatridir. Bu ənənələri hələ də Novruz bayramında yada salırıq.

Biz dünyaya opera sənətinin xüsusi istiqamətini - mu-

ğəmi bəxş etmişik və bununla teatr aləminə öz töhfəmizi verib onu zənginləşdirmişik. Biz teatrı sevirik, onu anlayırıq. Teatra getməyimizlə və teatr həyatında iştirak etməyimizlə ona dəstək olmaq vaxtı gəlib çatıb. Siz teatrı sevmə bilirsiniz, ona nifrət də edə bilərsiniz, lakin heç vaxt ona qarşı laqeyd qalmayın.

Bilik və təcrübəmi Azərbaycan tamaşaçı auditoriyası ilə paylaşmaq imkanını mənə qazandırdıqları üçün YARAT Müasir İncəsənət Məkanına və şəxsən Aida Mahmudovaya ürəkdən minnətdaram.

M.A.R sizin teatr bayramınızdır. Xoş gəlmisiniz!” (Kamran Şahmərđan, M.A.R. Festivalının bədii rəhbəri).

5 milyon dollarlıq ev dələduzluğu

5 milyon dollarlıq dələduzluqda ittiham olunan şəxslər növbəti dəfə məhkəmə önünə çıxarılıb. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində külli miqdarda dələduzluqda təqsirləndirilən 1981-ci il təvəllüdü Faiq Məmmədov və 1984-cü il təvəllüdü Fuad Bayramovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib.

Hakim Mahmud Ağalarovun sədrliyi ilə keçirilən məhkəmənin hazırlıq iclasının davamında zərərçəkmişlərin məhkəməyə mülki iddia ilə müraciət etdikləri elan edilib.

Məlum olub ki, zərərçəkmişlərin hər birinin məhkəməyə mülki iddiası daxil olub.

Daha sonra təqsirləndirilən Faiq Məmmədov məhkəmədən söz istəyib. Bildirib ki, onun özü də zərərçəkmişdir. Belə ki, o da digər təqsirləndirilən Fuad Bayramovun əməllərindən zərər çəkdiyini deyib. Faiq Məmmədov məhkəməyə mülki iddia təqdim edib.

Faiq Məmmədovun vəkili isə vəsatət verərək bildirib ki, iş üzrə zərərçəkmişlər müdafiə etdiyi şəxsədən şikayətçi deyil və onlarla bənişq əldə edilib. Vəkil müdafiə etdiyi şəxs barəsində cinayət işinə xitam verilməsini istəyib.

Digər təqsirləndirilən Fuad Bayramovun vəkili vəsatətlərlə tanış olmaq üçün məhkəmədən vaxt istəyib.

İttihama görə hər iki şəxs “MƏK-AN” MTK-nın rəhbər şəxsləri olub.

Belə ki, Fuad Bayramov “MƏK-AN” MTK-nın təsisçisi, Faiq Məmmədov isə şirkətin vəzifəli şəxsi olan zaman bina tikintisi və təchizat işləri ilə məşğul olan zaman ümumilikdə 44 vətəndaşa qarşı 5 milyon dollarlıq dələduzluq edib.

Daha əvvəl Faiq Məmmədov mətbuatda açıqlamasında bildirib ki, Fuad Bayramovun maliyyə firdağının qurbanı olub.

Qeyd edək ki, adıçəkilən şirkətin rəhbər şəxsləri olan Məmmədov və Bayramov eyni mənzilli bir neçə nəfərə satmaqda ittiham ediliblər.

Onlara qarşı dələduzluq, yeni etibardan sui-istifadə etmə və ya aldatma yolu ilə özgenin əmlakını ələ keçirmə və ya əmlak hüquqlarını əldə etmə, qabaqcadan əlir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə, təkrar törədildikdə, şəxs tərəfindən öz qulluq mövqeyindən istifadə etməklə törədildikdə maddələrli ilə ittiham edilir.

□ İkinci MURADOV,
Musavat.com

Yeni dərslər ilə hələ başlamasa da, paytaxtda tıxac problemi başlanıb. Səhər saatlarında işə gəlmək, axşam evə getmək yenə cəhənnəm əzabına dönüb. Məhz bu səbəbdən də paytaxtın ənənəvi problemi və ondan çıxış yolları ilə bağlı müzakirələr aktuallaşıb. "Yeni Müsavat" mövzusunun aktuallığını nəzərə alaraq, ekspertlərin bu problemdən çıxış yolunu araşdırıb.

Tıxac problemi ilə mübarizə aparmaq üçün nə edilə bilər? Maşın tıxacını indiki halda həyatımızdan çıxara bilməyəcəyimizə görə nəqliyyatda yaşadığımız stressi ən az səviyyəyə endirə bilmək üçün müxtəlif məlumatlar və praktik çıxış yolları təqdim edilə bilər.

Maşın sürərkən hər an diqqətimizi yola versək də, hər zaman zehnimiz bütünlüklə yolda cəmləşə bilməz. Ağılımız o gün görülməli işlər, həyat yoldaşımız və ya dostumuzla aramızda keçən xoşagəlməz dialoq, canımızı sıxan kommunal xərclər və sair kimi zehnimizi məşğul edən şeylərlə doludur. Bu, qaçılmazdır. Xarakterimiz, stresslə mübarizə etmə səviyyəyimiz, fiziki və ruhi sağlamlıq durumumuzla maşın sürmə məsələsindəki bacarığımız, nəqliyyatda yaşadığımız stressə təsir göstərə biləcək digər faktorlardandır.

Tıxacda, maşının içində, stressdən uzaqlaşma bilmək üçün nə edilə bilər?

Tıxac vəziyyətində o andakı stressi azaltmaq üçün bunlar təqdim oluna bilər: xoşa gələn bir musiqi kanalı, əlimizin altında olan və sürməyimizə təsir etməyəcək quru yeməklər, nəfəs gimnastikaları.

Ümumiyyətlə, maşın sürəndə və ya durduğumuz zaman diqqətimizi dağıdacaq hər şey təhlükəsizliyimizi təhlükəyə atır. Bu səbəbdən də tıxacda və ya maşın sürdüyümüz zaman hər hansı əlavə bir şeylə maraqlanmaq doğru deyil. Çünki yola baxmadığımız zaman o maşını biz idarə etmirik. Maşın sürərkən əl, göz və refleks nəzarəti vacib olduğu üçün diqqət və konsantrasiyanın pozulması baxımdan bu koordinasiyaya təsir edə biləcək hər hansı bir nəsə təhdid ünsürüdür.

Maşında uşaq varsa, nələrə diqqət etmək lazımdır?

Uşaqlar da maşının içindəki vacib risk qruplarından biridir. Sürməzdən əvvəl öncə maşındakı uşağın təhlükəsizliyi təmin olunmalıdır. Su, yemək və ayaqyolu ehtiyacı ilk sırada həll olunmalı ünsürlərdir. Bundan başqa, uşaqların maşın içində

istəkləri fərqli ola bilər. Bəziləri maşınları sevdiyi halda, bəzi uşaqlar isə maşından xoşlanmırlar. Bu səbəbdən də səfər qısa və ya uzun da olsa, maşında uşağın ona aid oyuncaqlarından bir neçəsi və ya bir əşyasının yerləşdirilməsi, uşağın səyahət boyunca bunlarla məşğul ol-

suz yerə siqnal verməmək, lazımsız yerə zolaq dəyişdirmək yaşanılan stressi bir az da olsa azalda bilər.

Tıxac saatlarında kimlər nəqliyyata çıxmalıdır?
Təhlükəsiz maşın sürmək istəyiriksə, xüsusən sürücülükdə özümüz üçün risk təşkil edəcək faktorlara baxmalıyıq. Xarakterimiz özü-

Yeni tıxacın təkəcə vətəndaş yox, dövlət üçün də iqtisadi zərəri var. Vətəndaş üçün söhbət yanacaqdan, avtomobildən və ya vaxt itkisindən gedirsə, dövlət üçün bunun zərəri daha böyükdür. Dövlət məcburən vəsaitlərini yol çəkilişlərinə yönəltməli olur. Tıxac olmasa, əlavə

çinin ABŞ-da il ərzində tıxaclara görə vətəndaşlara dəyən zərərin miqdarı da göstərilir. Belə ki, 2014-cü ildə tıxaclar nəticəsində ABŞ vətəndaşlarına dəyən zərərin pulla miqdarı 1,2 milyard dollardır. Tıxacda yanacaq sərfi isə 10,5 milyon litr həcmindədir. Növbəti 10 il üçün rə-

rinciliyini qorusa da, nəqliyyat sıklığı 2017-ci ilə müqayisədə 12 faiz azalıb.

İlk 10-cu sıradakı digər şəhərlər Mexiko, San-Paolo, London, Rio-de-Janeyro, Boston, Sankt-Peterburq və Romadır.

Türkiyənin Ankara və İzmir şəhərləri də 11 və ya

Bakıda yenə "tıxac mövsümü" başlayır - çıxış yolu nədədir?

Dünya təcrübəsi bir şey deyir, araşdırmalar başqa şey...

ması və diqqətini cəmləşdirməsi üçün faydalı ola bilər.

Tıxacda diqqətsiz maşın sürən şəxs digər sürücülər üçün də bir stress səbəbi ola bilərmi? Bu məsələdə nə edilə bilər?

Nəqliyyatda diqqətsiz maşın sürməyin bir çox nəticəsi ola bilər. Sürücülərdə yaratdığı stresslə yanaşı, bu stressin ortaya çıxardığı hücumçu davranışlar bir çox qəzanın səbəbidir. Ölüm və ya yaralama ilə nəticələne biləcək, maşın içi və maşın xarici qəzalar, diqqətsizlik və nəqliyyat qaydalarına riayət etməməkdən qaynaqlanmaqdadır. Araşdırmalar göstərir ki, yol qəzalarının 95 faizi sürücüdən qaynaqlanır. Sürücülərin nəqliyyata çıxmada öncə lazımı bacarıqlara malik olmamaları ilə yanaşı, ruhi vəziyyətləri də qaydasında olmalıdır. Hətta nəqliyyatda tıxac olsa da, qarşılıqlı anlayışla nəqliyyatda düzgün irəliləmək, lazı-

Tıxac yaranır, ölkələr milyardlarla dollar ziyanə düşür

Tıxacda iqtisadiyyata dəyən tam ziyan hələlik bilinmir. Amma bunu müxtəlif qurumlar hesablaya bilər. Burada benzin sərfiyyatı ilə yanaşı, avtomobilin ehtiyat hissələrinin dağılması, zaman itkisi, insan səhhətinə dəyən ziyan və sair var. Bir sıra ölkələrdə işdən evə çatmaq üçün normalar mövcuddur.

Yollar, körpülər, keçidlər tikilməz. Bu vəsaiti başqa tərəfə yönəltmək olardı. Tıxacın biznesə də ziyanı var. Daşımalar vaxtında ünvanə çata bilmir. Bundan çıxış yolu şəhəri genişləndirmək yox, demografiya məsələsidir. Regionların inkişaf etdirilməsi və insanların paytaxta axınının qarşısını almağı sürətləndirmək lazımdır".

Məlumat üçün qeyd edək ki, Azərbaycan paytaxtından fərqli olaraq artıq tıxac yaranan əksər şəhərlər üzrə bu problemin vurduğu zərər hesablanır. Məsələn, iqtisadi araşdırmalara görə, Britaniya paytaxtı London il ərzində tıxaclar nəticəsində təxminən 8,5 milyard dollar itirir. 2030-cu ildə zərərin həcmi 14,5 milyard dollara yüksələcək. Ümumilikdə isə hazırda ölkə üzrə tıxacların vurduğu zərər 20,5 milyard dollar qiymətləndirilir. ABŞ-da bu göstərici 93 milyard dollara bərabərdir. Hesabatda həm-

qəmlərin daha da artacağı proqnozlaşdırılır.

Sürətli şoselər, avtomatlaşdırılmış nəqliyyat sistemi - çıxış yolu budur?
Bəzi ölkələrin tıxacdan çıxış yolları da var. Yaponiyada tıxacdan çıxış yollarından biri sürətli şoselərin inşası olub. Uzunluğu 71 km olan ilk yol 1963-cü ildə inşa edildi. Bundan başqa, Tokioda yolları yaxşı tanımaq sürücünün tıxaclardan da xilas edə bilər. Belə ki, meqapolisin bir ucundan digərinə çatmaq üçün 8 pulsuz, sürətli yollardan birini seçmək yerətlidir. Yox, əgər, dəhşətli dərəcədə gecikirsənsə, o zaman 4 ödənişli yoldan birini seçmək olur.

Sinqapurda olduğu kimi, Tokioda da nəqliyyatın idarə etmə sistemi bütünlüklə avtomatlaşdırılıb. Şəhər sensor və kameralarla doludur. Bu informasiyalar təkəcə yol polisləri üçün deyil. Eyni zamanda sırası sürücülər də bundan istifadə edə bilərlər. Amma Tokioda sürücüləri daha çox qorxudan cərimələrin çoxluğu. Şəhərdə özəl kompaniyalardan olan müfəttişlər pozuntulara nəzarət edir. Tutaq ki, maşını səhv parkinq etdiniz. Dərhal maşının üstünə qəbz yapışdırılacaq. İkinci kvitansiyadan söhbət gedə bilməz. Səhv parkinq maşın yiyəsinə 250 dollara başa gəlir. Tokioda hətta velosipedçiləri də cəzalandırırlar.

Tıxac bu şəhərləri əsir alıb
Dünyada tıxacın ən çox olduğu şəhər isə 2017-ci ildə olduğu kimi, yenə Rusiyanın paytaxtı Moskvadır. Rəqəmlərə görə, şəhər bi-

12-ci sırada yer aldı. Ankara da bir sürücü ildə təxminən 5 gününü nəqliyyatda gözləyərək keçirdiyi halda, İzmir də bu rəqəm 6 günə qədər artır.

Dünyada ən çox tıxac olan şəhərlər siyahısına daxil olan İstanbul Kolumbiyanın paytaxtını da geridə qoyaraq 2-ci sırada yer alıb. 38 ölkədə aparılan araşdırmaya görə, ötən il İstanbulda bir sürücü ildə orta hesabla 6,5 gününü tıxacda gözləyərək keçirib.

38 ölkənin 220 şəhərində aparılan araşdırmaya görə, İstanbulda 2018-ci ildəki tıxac 2017-ci ilə nisbətən 6 faiz artıb.

2018-ci ildə ən çox tıxac yaranan 25 şəhərin adları bunlardır:

Moskva-Rusiya
İstanbul-Türkiyə
Boqota-Kolumbiya
Mexiko-Meksika
San-Paolo-Braziliya
London-İngiltərə
Rio-de-Janeyro-Braziliya

Boston-ABŞ
Sankt-Peterburq-Rusiya
Roma-İtaliya
Ankara-Türkiyə
İzmir-Türkiyə
Sidney-Avstraliya
Sinqapur-Sinqapur
Berlin-Almaniya
Paris-Fransa
Melburn-Avstraliya
Belo-Horizonte-Braziliya
Vaşinqton-ABŞ
Toronto-Kanada
Quayakil-Ekvador
Madrid-İspaniya
Çikaqo-ABŞ
Brisben-Avstraliya
Medellin-Kolumbiya

Sevinc TELMANQIZI,
"Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 183 (7353) 5 sentyabr 2019

Bunları bilirsinizmi?

- İnsan bədənindəki əsəb impulsları saniyədə 90 m sürətlə dəyişir.
- Ağciyərin üzəri 100 kvadratmetrdir. Onun üst qatının sahəsi tennis kortunun sahəsinə bərabərdir.
- Dünya əhalisinin qidasının 70%-dən çoxu 12 çeşiddə bitki və 5 növ heyvandan ibarətdir.
- Stalinin 70 illiyinə bağışlanmış hədiyyələrin siyahısı elə uzundur ki, onu qəzetlər 1949-cu ilin dekabrından 1953-cü ilin martınadək dərc etməli olmuşdular.
- İnsan beyni gündə dünyadakı bütün telefonlardan daha çox elektrik impuls edir.
- Maksimal sayda krossvordu Adrian Bell hazırlayıb. 1930-cu ilin yanvarından 1980-ci ilə qədər o, "Tayms" qəzetinə 4520 krossvord yollayıb.
- İngiltərədə çap olunan ilk kitab şahmata həsr olunub.
- Kitab oxuyarkən hər saniyədə 70 hüceyrə ölür.
- İnsanın gün ərzində orta gücü 100 vatt, ürəyinin gücü isə 10 vattdır.
- Açıq gözlə asqırmaq qeyri-mümkündür.
- İnsan ağzında 40 000 bakteriya var.
- İnsanların 70%-i çoxluğun fikrindən asılıdır. Yalnız 30% insan öz fikri ilə hərəkət edir.
- Hər gün dünya əhalisinin 1/7-i ac qalır.
- Dünyanın 1/3-i müharibə bölgəsidir.
- Siqaret çəkənlərin 82%-i inkişaf etmiş ölkələrdə yaşayır.
- Bir yaponyalı qadının orta yaş həddi 84 ildir, amma bir botsvanalı qadının orta yaş həddi 34-dür.
- Afrikada 30 milyon QİÇS xəstəsi var.
- Dünyada baş verən müharibələrin 1/4-ü təbii sərvətləri ələ keçirmək üçün başlanılır.
- Hər il 10 dillə danışmaq azalır, itir. Yeni 10 dil məhv olur.
- İntiharla ölənlərin sayı müharibədə ölənlərin sayından artıqdır.
- Hər il 2 milyon gənc qız sünnet olunur.
- Dünyada hal-hazırda gedən müharibələrdə 300 min uşaq vuruşur.
- Dünyada 27 milyon kölə var.
- Yoxsul ailələrdə böyüyən uşaqların psixologiyası, varlı ailələrdə böyüyən uşaqların psixologiyasından daha problemlidir.
- Amerikanın BMT-yə 1 milyarddan artıq borcu var.
- Rusiyada hər il 12 mindən artıq qadın ailə-məişət zorakılığının qurbanı olur.
- Amerika və İngiltərə dünya ölkələri arasında erkən hamilələrin sayına görə birinci yerdədir.
- 15 yaşındakı ingilislərin yarısı narkotikdən istifadə edir, 1/4-i isə siqaret çəkir.
- Çində 44 milyon qadın itkin düşənlər siyahısındadır.
- 2002-ci ildə baş verən edam cəzalarının 82%-i ABŞ, Çin və İranda baş verib.

Pəncərədən yerə butulka atdı, bir adamı öldürdü

Sinqapurda bir kişinin pəncərədən atdığı şüşə bir qocanı öldürdü. 18 avqustda Avstraliyadan olan 47 yaşlı proqramçı Endru Qoslinq yeddinci mərtəbədə yerə butulka tullayıb. Bu şüşə isə 73 yaşlı sinqapurlu Nasiri Saninin başına düşüb. O da binanın hündürlüyündə yeni evə köçən qohumlarının keçirdiyi "ev görməsi" məclisində iştirak edirdi. Onun qızı jurnalistlərə danışdı ki, birdən-birə iki küt səs eşidib və bundan sonra atası yerə yıxılıb. Qadın iddia edib ki, butulka atasına dəyəndən sonra partlamayıb.

Qohumları təcili yardım çağırırsalar da, Sani çoxsaylı göyərti izləri ilə xəstəxanaya çatdırılıb. Sinqapurlu kişinin 3 dəfə ürəyi tutub. Növbəti səhər isə onun artelilər təzyiqi kəskin şəkildə düşüb və dünyasını dəyişib.

Sinqapur polisi şüşəni atanın kimliyini müəyyənləşdirmək üçün bütün mərtəbələri ələk-vələk edib. Bina 35 mərtəbəli olduğu üçün, bu, xeyli vaxt aparıb. Polis yerli sakinlərdən həmin gün içib-icmədiklərini soruşub və yerə atılan butulka fotonları onlara göstəriblər. Sakinlərdən barmaq izi alınandan sonra Qoslinq aşkar edilib.

O, 30 avqustda məhkəmə qarşısına çıxarıldı. Ona ehtiyatsızlığa görə adam öldürmə maddəsi ilə iş açılıb və 5 ilə qədər azadlıqdan məhrum olunacağı gözlənilir. Avstraliyanın müvafiq qurumları Qoslinqə hüquqi yardım ediləcəyini açıqlayıblar.

İnəklərini satıb Avropa turuna çıxdılar

Türkiyənin Şırnak şəhərinin Balveren bölgəsində yaşayan Feyzullah Artuç (50 yaş) ilə həyat yoldaşı, 5 uşaq anası Taybet Artuç (48 yaş) avqustun 1-də çıxdıqları Avropa turundan geri qayıdılar. İnəklərini sataraq getdikləri Avropa turunda 20 gündə 15 ölkədə 25 şəhəri milli geyimlərlə gəzən cütlük Parisdəki Eyfel qülləsinin qabağında yalılıq gəzib. Onlar son 10 ildə dünyanın bir çox ölkələrini gəziblər. Daha öncə İran, İraq, Ermənistan, Gürcüstan, Rusiya, Kuba, Yaponiya, Braziliya, Qətər kimi ölkələri gəzən cütlüyün bu ilki seçimi Avropa olub. 20 günlük turda Bolqarıstan, Serbiya, Macarıstan, Slovakiya, Çexiya, Almaniya, Hollandiya, Fransa, İspaniya, İtaliya, Sloveniya, Xorvatiya, Makedoniya və Yunanıstana gedən cütlük bu ölkələrdə toplam 25 şəhər gəzib. Cütlük bildirib ki, bu səfərdən sonra heyvanlara münasibətləri dəyişib. Onlar yaşadıkları yerdə küçə heyvanlarına qarşı vəhşicənə davranıldığını, it-pi-

şiklərə daş atıldığını xatırladı: "Avropada heyvanlara da insanlar qədər önəm verilir". Nəzərə çatdıraq ki, Feyzullah Artuç ibtidai sinfi, həyat yoldaşı Taybet Artuç isə yalnızca oxuyub-yazma kursunu bitiriblər.

Oyun aludəçisi yəni oyunlara qayıdanda isə onun gözləri davamlı sulanıb və qızarıb. O, xəstəxanada diaqnostikadan keçib. Həkimlər onda qlaukoma aşkarlayıblar; bu, təhlükəli göz xəstəliyidir. Bu, göz daxili təzyiq və görmə qabiliyyətinin aşağı düşməsi ilə müşayiət olunur.

Qaranlıqda telefona çox baxdı, kor oldu

Çin sakini gecələr qaranlıqda telefonla oyun oynadığı üçün qlaukoma xəstəliyinə tutulub. Bu barədə "AsiaOne" saytı xəbər yayıb. 29 yaşlı çinli yuxu öncəsi oyun oynamaq aludəçisi olub. Zaman keçdikcə onun aludəçiliyi asılılığa keçib. Bəzən o, smartfon ekranı qarşısında bütün gecəni keçirirdi. Tezliklə qadın gözlərində güclü yanma hiss edib və bir neçə gün gecə saatlarına qədər oyun oynamaqdan imtina edib.

Xəstəxananın oftalmologiya şöbəsinin direktor müavini bildirib ki, qaranlıqda smartfondan uzunmüddətli istifadə gözlərdə quruluq, sulanma və yorğunluq yaradır. Bu da özlüyündə görmə pozğunluğu və əsəb xəstəlikləri yaradır.

Daha öncə xəbər verilmişdi ki, Çinin Xefey şəhərində 9 yaşlı uşaq mobil oyunlara aludəçiliyinə görə görmə qabiliyyətini korlayıb. Yay tətili zamanı oğlan sutka ərzində 10 saat telefonun ekranından ayrılmırdı.

Xəstənin gözündən arı çıxardılar

Tayvan sahilində həkimlər pasientin gözündən dörd diri arı çıxarıblar. Bu barədə Daily Mail nəşri xəbər verib. "Biz qohumumuzun qəbrini qaydaya salırdıq. Birdən üzümə külək dəydi. Küləyin içində toz-torpaq, eləcə də çirk var idi. Mən gözümlə su ilə yudum, amma axşama yaxın gözlərimdən yaş gəlməyə başladı", - deyər pasiyent söyləyib. Həmin vaxt yardım üçün yerli klinikaya müraciət edən pasiyenti müayinə edəndən sonra onun gözündən diri arılar çıxarıblar.

Belə məlum olub ki, arılar son 4 saat ərzində onun göz yaşları ilə qidalanıblar və göz qişasının zədələnməsinə, dəri infeksiyasına səbəb olublar. Həkimlər müəyyənləşdiriblər ki, arılar qalıtım ailəsinə mənsubdular ki, sonuncular da insan tərinin iyinə yığışırlar. Bu arılar geyimin və saçın altına yığışa, allergik reaksiya yarada bilərlər.

Klinikanın aparıcı oftomoloqu bildirib ki, bu hadisə dünyada təcürbəsində unikal hadisə olub.

Mart ayının ortasında Hindistanın Qərbi Benqaliya ştatında vəhşi arı balı yığan Suk Məhəmməd Dalal ağzını diri arılarla doldurub. Dalal iddia edir ki, son 16 il ərzində o, arı zəhərinə qarşı immunitet qazanıb. Vəhşi arı balı yığıcısına çevrilmədən öncə, kişi həkim köməkçisi olaraq çalışırdı.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYSAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.050

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.